

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

The Study of Conditions and Problems in Teaching and Studying
Philosophy and Religions in Thai Public University

นายบุญรอด บุญเกิด
Mr. Boonrod Boongird

A๐๐๗๒๔๔๑๖
25 ก.ค. 2557

340313
๑๖8679

เริ่มบริการ

๑ ก.ค. 255๘

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากภาควิชาศาสนาและปรัชญา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีงบประมาณ 2555

อภิรักษ์นาการ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
ด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ
ผู้วิจัย : นายบุญรอด บุญเกิด
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ปีงบประมาณ : 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา และนำเสนอแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาด้านปรัชญาและศาสนา ปีการศึกษา 2556 ได้จากการสุ่มแบบอย่างง่าย จำนวน 40 คน และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอก ปีการศึกษา 2556 ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามมหาวิทยาลัย จำนวน 292 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และใช้การสนทนากลุ่ม ผลการศึกษามีดังนี้

1) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน

2) ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 5 ด้าน

3) ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4) แนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วยแนวทางพัฒนาด้านการบริหารหลักสูตร และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

Research Title : The Study of Conditions and Problems in Teaching and Studying
Philosophy and Religions in Thai Public University

Researcher : Mr. Boonrod Boongird

Institute : Burapha University

Fiscal Year : BE 2555

Abstract

This research aimed to study conditions and problems of teaching and learning philosophy and religions in Thai public universities, to study students and lecturers' needs for the development of the teaching and learning, and to present the guidelines for the development of teaching and learning philosophy and religion in Thai public universities. The samples comprised 40 public university lecturers and 292 university students. 40 lecturers teaching philosophy and religions in the academic year 2013 were selected by simple sampling method. While 292 undergraduate students majoring in philosophy and religions in the academic year 2013 were selected by stratified random sampling method. Research tools included with 5 point rating scale questionnaires, and group conversations. The result suggested:

1) According to lecturers and students' opinions, the overall condition of teaching and learning philosophy and religions in Thai public universities was in a good condition (4 from a 5 rating scale). When examined area by area, all 5 areas indicated good conditions (4 from a 5 rating scale).

2) According to lecturers and students' opinions, the overall problems of teaching and learning philosophy and religions in Thai public universities was at a low level (2 from 5 rating scale). When examined area by area, all 5 areas indicated a low level (2 from 5 rating scale).

3) According to lecturers and students' opinions, the overall needs for the development of teaching and learning philosophy and religions in Thai public universities was at a high level (4 from 5 rating scale).

4) The guidelines for the development of teaching and learning philosophy and religions comprised the guidelines for the development of curriculum administration, and teaching and learning activities-teaching preparation, teaching method, teaching media, and grading and evaluation.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือที่ดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่การวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง อาจารย์ประจำวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรุทม์ บุญศรีตัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบคุณ คณาจารย์และนิสิตนักศึกษาทั้ง 8 มหาวิทยาลัย ที่เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบข้อมูล และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาอันเป็นประโยชน์ทางวิชาการเป็นอย่างดี

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักการอุดมศึกษา.....	7
เป้าหมายการอุดมศึกษา.....	8
ภารกิจด้านการสอน.....	8
รูปแบบหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา.....	10
ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา.....	11
วัยของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา.....	11
ความสามารถทางพุทธิปัญญา.....	12
ทัศนคติและค่านิยม.....	12
บรรยากาศในการเรียนรู้.....	13
วิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา.....	14
ประสิทธิภาพการเรียนการสอน.....	16
ความหมายของการสอน.....	16
การสอนที่มีประสิทธิภาพ.....	17
องค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพ.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	21
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	24
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาใน มหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา	30
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา.....	56
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม.....	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ข แนวการสนทนากลุ่ม.....	99
ประวัติผู้วิจัย.....	101

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	22
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม.....	30
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม.....	32
4	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	33
5	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	33
6	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	34
7	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	35
8	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	36
9	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (การปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	37
10	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	38
11	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	39

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
12	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	40
13	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	41
14	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	42
15	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็น คณาจารย์.....	43
16	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	44
17	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	45
18	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	46
19	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	47
20	คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	48

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
21	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็น ของนิสิตนักศึกษา.....	49
22	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	50
23	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	51
24	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	52
25	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	53
26	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	54
27	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็น ของนิสิตนักศึกษา.....	55
28	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการ การพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของ คณาจารย์.....	56
29	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการ การพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของ นิสิตนักศึกษา.....	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นของรัฐหรือเป็นของเอกชน ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งหน้าที่หลักที่เป็นหัวใจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ (รุจิ ภูสวระ, 2531, หน้า 70) ซึ่งแต่ละสถาบันนอกจากจะต้องพิจารณาถึงความต้องการในด้านกำลังคนของตลาดแรงงานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงคุณภาพของบัณฑิตอีกด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหลักสูตรจึงนับเป็นสิ่งสำคัญ ประกอบกับสภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านวิชาการ หลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้เป็นการศึกษาแบบท่องจำความรู้ และเรียนวิชาชีวะแบบแก่งแย่งแข่งขันเพื่อตัวเองมาก (วิทยา เชียงกุล, 2541, อ้างถึงในจันทร์ชลี มาพุทธ, 2545, หน้า 1) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยของรัฐที่พบแล้วแต่พยายามเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการนำเอาวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพ และสามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุขและมีความสุขสบาย ดังนั้น วิชาต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยของรัฐจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นไปทางด้านวิชาชีพและและวิชาที่เป็นที่ต้องการของแหล่งงานเพื่อจ่ายต่อการได้งานทำ ส่วนวิชาใดที่ไม่นำมาซึ่งผลกำไรต่อสถานศึกษา หรือมีผู้ที่สนใจสมัครเข้าเรียนน้อย ถึงแม้ว่าจะมีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมอย่างไร ก็จะถูกลดความสำคัญลงให้เหลือเพียงแค่เป็นวิชาเลือกหรือไม่ก็บรรจุไว้เพื่อให้รู้ว่ามี แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจต่อผู้บริหารระดับสูงเท่าใดนัก จนถูกปิดไปในที่สุด เช่น สาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนา

สาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนา ในอดีตถือว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญมาก เพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดที่สร้างสรรค์ เป็นระบบ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นของสังคมในทุกยุคทุกสมัย แต่อาจจะมีชื่อเรียกที่ต่างกันบ้าง ปัจจุบันนี้ผู้นำ ผู้ใหญ่ หรือผู้ที่มีอำนาจในการปกครองหรือในการบริหารในสังคม ต่างก็พยายามเน้นย้ำ และส่งเสริมให้คนในสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีความเป็นอยู่ที่ร่มเย็นเป็นสุข ไม่มีการเอาใจเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่พระราชทานในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2512 ที่ว่า

“ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใคร
ที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมือง
มีความปกติสุข เรียบร้อยจึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี
หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดี ให้คนดีปกครองบ้านเมือง
และคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”

(DAILY NEWS พระบรมราโชวาท, วันที่ค้นข้อมูล 25 มกราคม 2555 เข้าถึงได้
จาก www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9520000146193)

จากพระราชนิพนธ์นี้ พระองค์เน้นย้ำเพื่อส่งเสริมให้คนดีมีคุณธรรมเข้ามามีบทบาทใน
การปกครองบ้านเมือง เพราะถ้าคนดีได้รับโอกาสในการบริหารหรือการปกครองแล้วประชาชนก็จะมี
ความสุขไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 ที่ก็ให้ความสำคัญกับสร้างสรรค์
คนดีมีคุณธรรมเอาไว้ ดังนี้

ฝูงชนกำเนิดคล้าย	คลังกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ	แพกบ้าง
ความรู้้อจเรียนทัน	กันหมด
เว้นแต่ชั่วดีกระด้าง	อ่อนแก่ ฤไหว

(oknation.net บทความเรื่องพระปิยมหาราช-พ่อสอนลูกชาย, วันที่ค้นข้อมูล
25 มกราคม 2555 เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=514751>)

จากพระราชนิพนธ์นี้มีความหมายในทำนองว่า ทุกคนล้วนมีการเกิดที่คล้ายกัน ที่แตกต่างกันก็เพียงแต่ขนาดของรูปร่าง เพศ สีผิว ส่วนในเรื่องความรู้นั้นก็ตั้งใจ ก็อาจเรียนได้เหมือนๆ กัน
แต่ที่ต่างกัน คือ เรื่องความชั่ว-ดี ความกระด้าง-อ่อนน้อม

ถึงแม้ว่าผู้นำในสังคมเองต่างก็พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ต้องการคนดี มีศีลธรรม มีคุณธรรม
มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรู้ความสามารถ และมีการคิดที่เป็นระบบ แต่น้อยมาก
ที่จะได้ผู้นำ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมเกี่ยวกับ
ศาสตร์ทางด้านปรัชญาและศาสนาให้มีความสำคัญ และสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนในระดับ
มหาวิทยาลัยอย่างจริงจังหรือเป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนสาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนา ได้ตระหนักถึงความสำคัญ
และความจำเป็นของการเรียนการสอนทางด้านปรัชญาและศาสนา จากประสบการณ์การสอนใน
ช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาได้พบกับปัญหาต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนหลายประการ อีกทั้งผล
การประเมินภาพรวมจากนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ของสาขาวิชา
ทางด้านปรัชญาและศาสนาโดยทั่วไปแล้ว นิสิตให้ความสนใจในระดับปานกลาง (ระบบประเมิน

ประสิทธิภาพการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา, วันที่ค้นข้อมูล 17 ธันวาคม 2554 เข้าถึงได้จาก <http://asess.buu.ac.th/new/index.php/asess/teacher>) จึงมีความสนใจศึกษาถึงสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดทำการสอน รายวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ทางวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางให้สาขาวิชา ภาควิชา และคณะได้นำไปใช้ดำเนินการแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทางด้านปรัชญาและศาสนาของสถาบันในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาใน 3 ประเด็น ดังนี้
  - 1.1 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ
  - 1.2 ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ
  - 1.3 แนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา และ

ตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นคณาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 จำนวน 79 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ที่ศึกษาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนาเป็นสาขาวิชาเอกในมหาวิทยาลัยของรัฐ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,079 คน ซึ่งมีมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 8 แห่งที่เปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาหรือศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ดังนี้ (เครือข่ายปรัชญาและศาสนา, วันที่ค้นข้อมูล 7 ธันวาคม 2554 เข้าถึงได้จาก <http://www.arts.chula.ac.th/philoso/philos>)

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)
- 6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 7) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 8) มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คณาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 ได้จากการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ทั้งสิ้นจำนวน 40 คน

กลุ่มที่ 2 นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาสาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอก ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ปีการศึกษา 2556 ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามมหาวิทยาลัย ได้กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 292 คน ตามสูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความคลาดเคลื่อน .05 ของยามานะ (Yamane, 1970, pp. 580 - 581)

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย

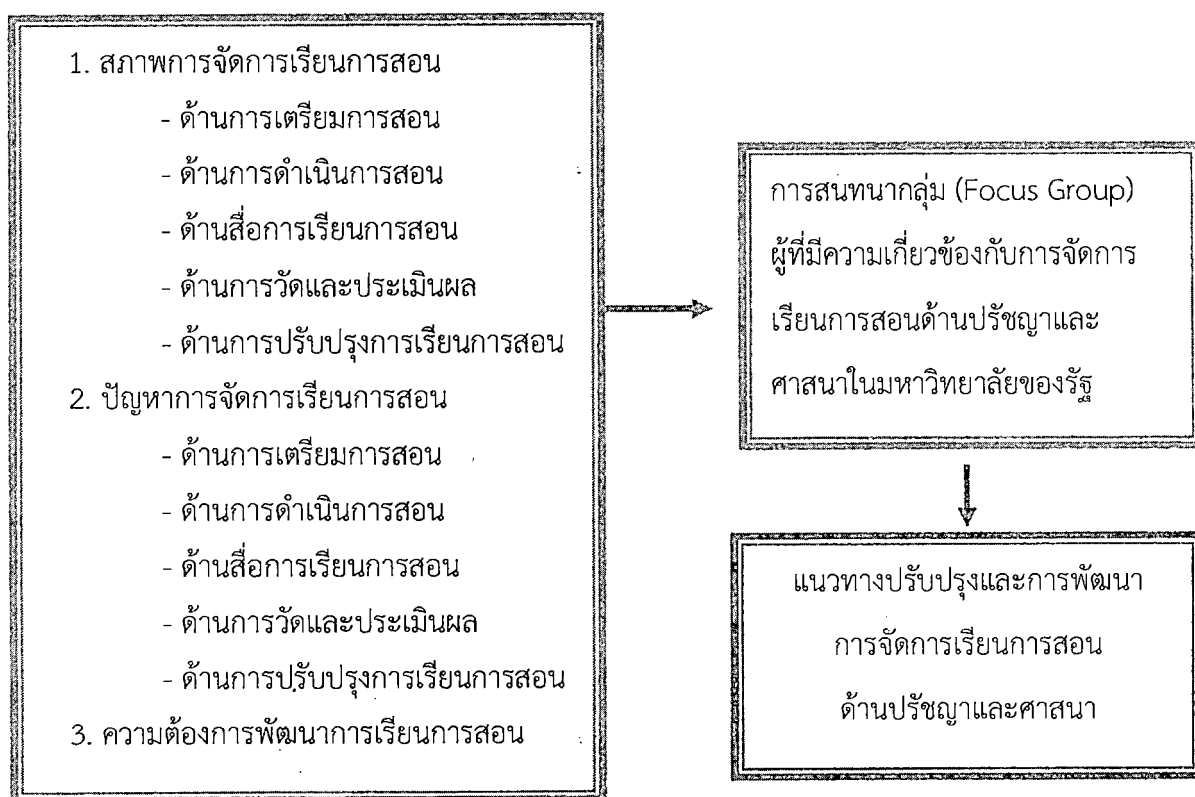
กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร คือ หัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชาในด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้สอน คือ คณาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยปีการศึกษา 2556

กรอบความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการจัดการเรียนการสอน ด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนา เป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในด้านการเตรียม การสอน การดำเนินการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการปรับปรุงการเรียน การสอน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ทำให้การจัดการเรียน การสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนทางด้านสาขาวิชาปรัชญาและ ศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในด้านการ เตรียมการสอน การดำเนินการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการปรับปรุง การเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้

มหาวิทยาลัยของรัฐ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนสาขาวิชาทางด้าน ปรัชญาหรือศาสนาเป็นสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรี และอยู่ในเครือข่ายปรัชญาและศาสนา ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง มหาวิทยาลัยจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการพัฒนาการเรียน การสอนด้านปรัชญาและศาสนา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาในเชิงวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ต่อไป

2. ประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาการจัดการเรียนการสอน

เป็นข้อมูลพื้นฐานของภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนทางด้านปรัชญาและศาสนาให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) หลักการอุดมศึกษา
- 2) เป้าหมายการอุดมศึกษา
- 3) ภารกิจด้านการสอน
- 4) รูปแบบหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา
- 5) ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา
- 6) วิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา
- 7) ประสิทธิภาพการเรียนการสอน
- 8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา ถือว่าเป็นผู้นำในทางวิชาการของประเทศ วิทยุ วิศวกรรม (2529, อ้างถึงในชุตติมา สุวรรณทนะ, 2540, หน้า 7) กล่าวถึงมหาวิทยาลัยในอดีตว่า เาอย่างมาจากโลกตะวันตกซึ่งมีเหตุผลในการก่อตั้งไว้ 3 ประการ คือ

ประการแรก มีไว้เพื่อแสวงหาความจริงและถ่ายทอดความจริงที่ค้นพบ มหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งชุมชนของผู้ยากรู้อยากเห็น

ประการที่สอง คือ มหาวิทยาลัยมีไว้เพื่อสนองความต้องการของสังคม มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับสูงให้แก่ระบบเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมเพียงเพื่อไป แก้ปัญหาที่สังคมประสบ

ประการที่สาม คือ มหาวิทยาลัยมีไว้เพื่อทำให้คนเป็นคน นั่นก็คือ เพื่ออบรมคน ให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย นับแต่เริ่มมีการจัดตั้งขึ้นก็มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับการพัฒนาประเทศ เมื่อมีการจัดการศึกษาระดับนี้ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ดำเนินไป เพื่อเป็นการเตรียมบุคคลเข้ารับราชการในช่วงที่กำลังปรับปรุงประเทศให้เจริญทัดเทียมกับประเทศอื่น ปัจจุบันเป็นยุคของการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม การศึกษาระดับนี้ยังมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการผลิตผู้ที่มีความชำนาญในสาขา

วิชาชีพต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชยันต์ วรรณะภุติ และสวัสดิ์ บันเทิงสุข, 2530)

หน้าที่พื้นฐานสำคัญของมหาวิทยาลัยคือ การสอนที่ปลูกฝังปัญญาและความซำนิซำนาญให้แก่ นักศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ และยังมีหน้าที่ในการสร้างเสริมให้เกิดความงอกงามในด้านสาขาวิชาอื่นๆ อีกด้วย บทบาทในประการหลังนี้ย่อมหมายถึง การวิจัยค้นคว้าเพื่อเสริมสร้างองค์แห่งวิชาการ ดังนั้น จึงเชื่อว่าการศึกษาในสถาบันเหล่านี้เป็นชุมพลังทางวิชาการ หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การรับใช้ชุมชนในด้านวิชาการ เมื่อสถาบันการศึกษาเป็นชุมพลังปัญญาของสังคม จึงต้องบริการให้ความรู้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านวิชาการ เช่น การให้คำปรึกษา การเข้าร่วมดำเนินการส่วนหนึ่ง ส่วนใดของชุมชน ตลอดจนการให้การศึกษาแก่สังคมเป็นส่วนรวม และประการสุดท้ายคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เพื่อให้ นักศึกษารู้จักปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรม รู้จักคิด และเห็นความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ปกรณ อังคฺสิงห์, 2529)

เป้าหมายการอุดมศึกษา

เป้าหมายในการจัดตั้งสถาบันการศึกษาก็คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคมไปพร้อมๆ กับการพัฒนาสังคม ซึ่งจะเห็นว่าบุคคลในสังคมไม่อาจพัฒนาได้โดยอาศัยเครื่องมืออย่างอื่น นอกจากการศึกษา ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยอันสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การศึกษาโดยส่วนรวมแล้วจะให้ทั้งความรู้ด้านอาชีพ การรู้จักประกอบอาชีพ การดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ปลอดภัยและรู้จักพัฒนาตนเองขึ้นเรื่อยๆ ตามความเหมาะสม และตามความสามารถของแต่ละบุคคล (ปฐมพงศ์ นฤฤพิพงศ์, 2538 อ้างถึงในชุดิมา สุวรรณทะเล, 2540, หน้า 9)

นอกจากนี้ วิจิตร ศรีสอำน (2530) ยังได้กล่าวว่าเป้าหมายสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาก็คือ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence)” โดยถือกันว่า ความพยายามในการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นอุดมคติของสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัย

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงได้เน้นแนวทางการผลิตคนเพื่อสนองความต้องการของชุมชนและชนวนขยายหาความรู้เพื่อประโยชน์แก่สังคม

ภารกิจด้านการสอน

การสอนในระดับอุดมศึกษาต้องการความรู้ ความเข้าใจหลายเรื่อง โดยเฉพาะประเด็นของหลักการและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พุดไว้อย่างเป็นทางการและข้อบังคับค่อนข้างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2545, อ้างถึงในไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2555, หน้า 8-10)

แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
- 3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
- 4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
- 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างเป็นสัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกสาขา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจะต้องสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งสามารถใช้การ

วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติได้กำหนดแนวทางต่างๆ ไว้อย่างละเอียดและชัดเจนซึ่งครอบคลุมการสอนแบบเดิมๆ ที่เน้นการให้ความรู้ของผู้สอนโดยตรง เพื่อให้มีพื้นฐานในเรื่องต่างๆ ของสังคม ผู้สอนจะต้องเตรียมมาบอกเล่าและอธิบายพร้อมทั้งฝึกปฏิบัติด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็บังคับให้ดำเนินการสอนในเรื่องที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนรู้จักคิด จัดการเป็น เผชิญสถานการณ์ได้ แก้ปัญหาและประยุกต์ความรู้เป็น รวมถึงการให้เรียนจากประสบการณ์จริง ทำวิจัยได้ และใฝ่รู้ตลอดไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะกำหนดรายละเอียดให้สอดคล้องกับการสอนตามสาขาของตนเองต่อไป

รูปแบบหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2530, หน้า 170-175) กล่าวว่า โดยปกติ หลักสูตรหรือโครงสร้างของ วิชาชีพในระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

รูปแบบที่ 1 หลักสูตรที่เน้นตัวคน (Human-Oriented) เป็นหลักสูตรที่สัมพันธ์กับตัวมนุษย์โดยตรง การเรียนการสอนของสาขาวิชานี้พุ่งเป้าไปที่ตัวคน และเมื่อผู้เรียนจบไปแล้ว ผู้เรียนจะต้องไปอยู่ในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับคนเป็นหลัก รับผิดชอบเกี่ยวกับตัวคน ถ้าเขาทำอะไรในอาชีพผิดพลาด ผลที่เกิดจะเกิดกับตัวคนทันที อาชีพพวกนี้ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ วิศวกร ครู หนายความ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

ในอาชีพเหล่านี้ การเรียนการสอนที่ต้องเน้นเป็นพิเศษในเรื่องของหลักสูตร คือ ความรู้ที่เกี่ยวกับตัวคน และความเข้าใจที่เกี่ยวกับตัวคนเป็นส่วนใหญ่

รูปแบบที่ 2 หลักสูตรที่เน้นบริการแก่คน (Semi-Human-Oriented หรือ Service-Oriented) เป็นสาขาที่ค่อนข้างเน้นไปทางระบบ (System Oriented) คือ เน้นทางด้านโครงสร้างหรือการวางระบบเป็นสำคัญ กลุ่มของวิชาชีพเหล่านี้ไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับตัวคนโดยตรง แต่เกี่ยวกับสิ่งที่สัมพันธ์กับตัวคนโดยอ้อม คือ จัดวางระบบให้คนอยู่ สร้างทาง สร้างการคมนาคมให้คนใช้ แม้เขาทำงานพลาดคนจะไม่ตายทันที แต่ระบบมันจะเปลี่ยนแปลงไป สาขาเหล่านี้ ได้แก่ วิชาชีพทางด้านสังคมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ บัญชี เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 หลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาการ (Knowledge-Oriented) เป็นสาขาวิชาชีพที่สัมพันธ์โดยตรงกับความรู้และวิชาการ หน้าที่ของเขา คือ มีหน้าที่บุกเบิกความรู้ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ เพื่อที่จะเอาความรู้ไปพัฒนาแล้วก็จะใช้ประโยชน์อย่างอื่น สาขาเหล่านี้ ได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิจัยค้นคว้า เพราะฉะนั้น จึงต้องการคนที่มีความสามารถสูง เก่ง เพื่อที่จะได้ศึกษาให้ลึกซึ้ง ค้นคิด ประดิษฐ์ และจะได้พัฒนาความรู้ในประเทศของเราให้มันกว้างขวางยิ่งขึ้น

ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

ในการสอนระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องรู้จักผู้เรียน ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีดังนี้ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2555, หน้า 11-16)

วัยของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

การอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดให้กับคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่และหรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว เราจึงอาจจะกล่าวอย่างกว้างๆ ได้ว่า การศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นจัดขึ้นสำหรับคนที่พร้อมจะเป็นผู้ใหญ่และเมื่อจบการศึกษาควรจะเป็นผู้ใหญ่ได้ ในขณะที่การศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกนั้นเป็นการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่โดยแท้จริง ในทำนองเดียวกันการอุดมศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ นั้นแม้จะใช้หลักสูตรอะไร เราก็ควรใช้เทคนิคและวิธีการของการศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งเป็นเทคนิคเดียวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเช่นกัน

คนเป็นผู้ใหญ่โดยทั่วไปจะเริ่มเมื่ออายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุที่อยู่ระหว่างช่วงศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แต่ช่วงอายุของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่เป็นทางการนั้นมีช่วงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เพราะผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นจะมีอายุในช่วงนี้ ในบางปีอาจมีเปอร์เซ็นต์แตกต่างกันไปบ้างและจะมีช่วงเวลาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาประมาณ 4 ปี เมื่อจบการศึกษาจึงจะมีอายุประมาณ 22 ปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นผู้ใหญ่พอสมควรแล้ว พิจารณาจากสถิติผู้สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ในแต่ละปีจะพบว่า มีอายุ 18 ปี ค่อนข้างมาก

เมื่อวัยของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเริ่มตั้งแต่อายุ 17-18 ปี เป็นต้น ไปจนถึงอายุ 21-22 ปี ขึ้นไปเช่นนี้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาช่วงสำคัญ เพราะช่วงของการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นการเป็นผู้ใหญ่และช่วงของการพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่จนถึงความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ของสังคมต่อไป

ความสามารถทางพุทธิปัญญา

ความสามารถทางพุทธิปัญญาของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปจะอยู่ในระดับสูงกว่าบุคคลในวัยเดียวกันอยู่บ้าง โดยเฉพาะมีความกระตือรือร้นและอุดมการณ์สูง

ดังที่ได้กล่าวไว้แต่ต้นแล้วว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีอายุอยู่ประมาณ 18-22 ปี คนในวัยนี้ตามจิตวิทยาถือว่าเป็นวัยที่มีความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ เป็นวัยที่มีความสามารถ มีความเข้าใจ และอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นนามธรรมได้อย่างดี คนโดยปกติอายุประมาณ 13-14 ปี เริ่มจะทำความเข้าใจกับแนวคิดนามธรรมได้แต่ยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ พอถึงอายุประมาณ 15-16 ปี ความสามารถทางพุทธิปัญญาก็จะพัฒนาเต็มที่ ผู้เรียนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ จะมีอายุเกิน 16-17 ปี ไปแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าความสามารถทางพุทธิปัญญาจึงพัฒนาเต็มที่ และสูงพอที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจกับของยากๆ ได้เป็นอย่างดี

ในประเทศที่กำลังพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยนั้นผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นผู้ที่ได้ผ่านการสอบคัดเลือกมาหลายระดับและหลายครั้ง และการสอบคัดเลือกในระดับของการศึกษาไทยนั้น เป็นการสอบความรู้ในทางพุทธิปัญญาเป็นหลักสำคัญ ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกได้จึงควรเป็นผู้มีความสามารถทางพุทธิปัญญาสูงพอ ยิ่งเมื่อพิจารณาถึงการแสดงออกของผู้เรียนด้วยแล้วจะเห็นได้ชัดเจนว่า ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะจัดทำได้อย่างดีและอย่างพร้อมเพรียง ถ้าเป็นกิจกรรมที่เขาสนใจและพอใจ ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมอาสาพัฒนา กิจกรรมดนตรีหรือกีฬาก็ตาม มองจากปัญหาที่ผู้เรียนพบในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน สิ่งที่ผู้เรียนกล่าวถึงนั้นไม่เน้นเรื่องสติปัญญาหรือความสามารถเป็นเรื่องสำคัญ แต่เป็นเรื่องของความสนใจ การใช้เวลาและอุปกรณ์ตำราเสียมากกว่า

ทัศนคติและค่านิยม

นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ นั้น เริ่มต้นในครอบครัวและเติบโตมาพร้อมกับครอบครัว โรงเรียน แล้วจึงมาเข้ามหาวิทยาลัย เป็นชีวิตที่มีการต่อสู้ในชีวิตไม่มากและไม่ได้เผชิญกับปัญหาต่างๆ มากนัก ยกเว้นปัญหาในการเรียนเท่านั้น โดยเหตุนี้ทัศนคติและค่านิยมของนักศึกษาที่มีต่อตนเอง เพื่อน สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยและสังคม จึงเป็นไปในทางที่ดีเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาจะเข้ามหาวิทยาลัยด้วยความตั้งใจ ตั้งต้นและตั้งตาตั้งใจ แต่มักจะเปลี่ยนไปในปีหลังๆ

ด้วยเหตุที่นักศึกษาจะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยด้วยทัศนคติที่ดี ด้วยความตั้งใจและความหวังนี้เอง นักศึกษาส่วนใหญ่จึงเป็นผู้มีอุดมคติสูงและปรารถนาโลกและสังคมที่ดี เขาจึงรู้สึกผิดหวังและคับข้องใจมาก ถ้าพบกับความหลอกลวง ไม่จริงใจของคนอื่น

ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ยึดถือคุณธรรมที่เป็นมาตรฐานของสังคมสูงพอควรและยังสนใจกับสังคมปัจจุบัน และคำนึงถึงอนาคตของสังคมอีกมากด้วย

สิ่งที่น่าสนใจในประเด็นของความสนใจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมก็คือ ผู้เรียนในมหาวิทยาลัยของประเทศอุตสาหกรรมมักจะให้ความสนใจน้อยกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา นักศึกษาในประเทศอุตสาหกรรมมักคำนึงถึงความสุขสบายเหมาะสมทางครอบครัว ความสมบูรณ์ทางวัตถุ ในขณะที่ในประเทศกำลังพัฒนาอยากจะทำอะไรให้แก่ประเทศบ้าง เช่น การแก้ปัญหาความยากจนหรือการยกมาตรฐานของชีวิต เป็นต้น

ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของทัศนคติและค่านิยมโดยเฉพาะที่เป็นความมุ่งหวังของนิสิตนักศึกษา เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเสมอและมักจะพบว่าอุดมคติของผู้เรียนซึ่งมีอยู่สูงจะค่อยๆ ลดลงในปีต่อๆ ไป ผู้สอนจึงควรพยายามทำความเข้าใจและหาทางให้ทัศนคติ อุดมคติ และค่านิยมที่เหมาะสมตงามนั้นคงอยู่และเพิ่มมากขึ้นตลอดไป

บรรยากาศในการเรียนรู้

การเรียนการสอนเป็นเรื่องของคนกับคน เป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้และทัศนะซึ่งกันและกัน ผู้รู้มากย่อมจะมีโอกาสให้มากกว่าผู้รู้น้อย แต่ผู้รู้น้อยก็ย่อมมีโอกาสให้ได้เช่นกัน ดังนั้น บรรยากาศของการเรียนรู้จึงควรเป็นบรรยากาศของการช่วยเหลือ การร่วมมือ การเห็นอกเห็นใจและเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

การเรียนรู้นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่รู้ด้วยตัวเอง เห็นเอง พบเอง และเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง ถ้าการเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นในตัวเองแล้ว การเรียนรู้นั้นก็จะไม่ใช่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน ดังนั้น ครูจึงทำหน้าที่เป็นแต่เพียงผู้ช่วยเหลือ จัดสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เป็นหลักสำคัญ บรรยากาศที่ผู้เรียนได้มีอิสระ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีเป้าหมายของการเรียนรู้และความตั้งใจชัดเจน

การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดีนั้น ตามหลักของการศึกษาไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนเป็นอิสระจากทุกสิ่งทุกอย่าง แต่หมายถึงผู้เรียนควรได้รับคำแนะนำ ควรได้รับคำชี้แนะ กระตุ้นเตือนให้เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าและเห็นความหมายของสิ่งที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น การร่วมมือในลักษณะนี้ควรทำเป็นกลุ่มและผู้สอนเป็นสมาชิกของกลุ่มด้วยผู้หนึ่ง แต่ต้องคอยทำหน้าที่สังเกตแนะนำให้ไปในทางที่เหมาะสมด้วย

ในการเรียนการสอนทุกระดับ ผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ มีวิธีการสอนที่ดีเป็นกันเองและเข้าใจผู้เรียน แต่ขณะเดียวกันก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความเหมาะสม ความถูกต้องและวิจัยในการเรียนไปพร้อมกันด้วย การให้ข้อคิดชมอย่างยุติธรรม ตรงไปตรงมา เต็มไปด้วยความหวังดี จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้อัปตัน

การที่บรรยากาศต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น ระบบของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเป็นระบบที่เห็นและให้ความสำคัญแก่การสอน มีบริการและอุปกรณ์รวมทั้งตำราเพียงพอ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

วิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา

วิธีการสอนหลักในระดับอุดมศึกษามีอยู่ 4 แบบ คือ การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบปฏิบัติ และการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งการสอนแต่ละแบบนี้สามารถสรุปได้ดังนี้ (อำนาจ จันทร์แป้น, 2535)

1) การสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นวิธีการสอนหลักที่ผู้สอนในระดับอุดมศึกษายึดถือและปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ผู้เรียนส่วนมากก็มีความพอใจ และชอบการสอนแบบบรรยาย เนื่องจากไม่ต้องใช้ความพยายามด้านอื่นใด นอกจากการบันทึกคำบรรยาย วิธีสอนแบบบรรยายนี้ ผู้เรียนไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงทำให้วัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา สามารถวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป จึงได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงการสอนแบบบรรยายให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจัดรูปแบบการสอนแบบบรรยายเป็น 3 รูปแบบ คือ การบรรยายอย่างเป็นทางการ การบรรยายโดยใช้สื่อประสม การบรรยายเชิงอภิปราย

2) การสอนแบบอภิปราย เรียกก็อย่างว่า การสอนแบบกลุ่มย่อย เหมาะกับผู้เรียนจำนวนระหว่าง 8-14 คน ลักษณะสำคัญของการสอนแบบอภิปราย คือ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ วิจารณ์ สิ่งที่เรียน แล้วเสนอสิ่งที่พิจารณานั้นต่อกลุ่ม (ทั้งผู้เรียนและผู้สอน) แล้วกลุ่มช่วยกันให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมแลกเปลี่ยนกัน ดังนั้น ในการสอนแบบอภิปราย ผู้สอนและผู้เรียนจะอยู่นิ่งเฉยไม่ได้ ทั้งความคิดและการแสดงออก จะต้องเคลื่อนไหวและดำเนินไปตลอดเวลา

3) การสอนแบบฝึกปฏิบัติ จะช่วยให้การศึกษาดูแลระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติโดยการสอนแบบฝึกปฏิบัติจะให้โอกาสผู้เรียนเรียนจากเอกสารและลงกระทำด้วยตนเอง ผู้เรียนจะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งที่เรียนนั้นเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร และในบางกรณีก็จะสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองพร้อมกันไป แล้วแต่รูปแบบของการฝึกปฏิบัติ จุดมุ่งหมายของการสอนแบบฝึกปฏิบัติ จะสนองจุดมุ่งหมายทางด้านทักษะพิสัย คือ มุ่งให้เห็น เข้าใจ สัมผัส และปฏิบัติได้ในสิ่งที่เรียน

โดยเฉพาะทางสาขาวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์นั้นยังมีความสำคัญอย่างมาก ในขณะที่การสอนแบบบรรยายสนองจุดมุ่งหมายทางพุทธิพิสัย และการอภิปรายสนองจุดมุ่งหมายทางด้านทัศนคติและค่านิยม ด้วยเหตุนี้ถ้าการเรียนการสอนใดมุ่งที่จะให้ผู้เรียนเห็นทำตาม และปฏิบัติได้จึงควรใช้วิธีการฝึกปฏิบัติจะเหมาะสมที่สุด

4) การสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปในทิศทางที่ถนัดและสนใจ การสอนแบบนี้มีองค์ประกอบหลายอย่างที่ควรคำนึงถึงโดยเฉพาะด้านบทบาทของผู้เรียนผู้สอน สื่อการสอนและการสร้างทักษะพื้นฐานในตัวผู้เรียน จุดมุ่งหมายโดยตรงของการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนั้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งหวังให้นักศึกษารู้จักเรียนด้วยตนเอง และรู้จักที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

นอกจากนี้ผู้สอนจะทำการสอนได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในหลักจิตวิทยาในการสอน ซึ่งเสริมศรี ไชยศร (2539, หน้า 27-28) ได้กล่าวถึง หลักจิตวิทยาทั่วไปที่ใช้ในการสอนไว้ 12 ประการ คือ

1) ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลในหลายด้านแม้ว่าจะจัดกลุ่มคล้าย (กลุ่มที่ผู้เรียนมีความสามารถระดับเดียวกัน) แล้วก็ตาม ผู้เรียนมีพื้นฐานต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านความเข้าใจ ทักษะ ความรู้สึก เจตคติ และสภาพแวดล้อมต่างๆ

2) ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self- Concept) และเกี่ยวกับครูของผู้เรียน มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนการสอน

3) การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งก็คือ ผลผลิตของประสบการณ์การเรียนนั่นเอง

4) การเรียนรู้นั้นต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง

5) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่ยอมรับว่ามีประโยชน์หรือมีความหมาย

6) การเรียนรู้จะดีขึ้นเมื่อผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนของตน

7) การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพ

8) การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งมักเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้มีการประยุกต์การเรียนรู้ในสถานการณ์ที่เหมือนจริงมากที่สุด

9) ผู้เรียนจะมีแรงจูงใจอยากเรียน ถ้าสามารถโยงสิ่งที่เรียนใหม่กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมได้

10) ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจ ถ้ามีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จอยู่เสมอ

11) ผู้เรียนมักเกิดแรงจูงใจอยากเรียนถ้ารู้สึกว่าคุณครูยอมรับ

12) ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนมากขึ้น ถ้าเข้าใจและยอมรับจุดมุ่งหมายของการเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 91) กล่าวว่า การสอนเป็นภาระและหน้าที่หลักของครู ไม่ว่าจะเป็นการสอนในระดับใด นอกจากนี้ครูเองยังเป็นบุชณียบุคคลที่มีจรรยา มารยาท และวินัยกำกับอยู่ด้วย ในด้านการสอนนั้นเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จึงมักเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน จุดมุ่งหมายของการสอนนอกจากเป็นการให้วิชาความรู้แล้ว ยังเป็นการฝึกประสบการณ์ให้ผู้เรียนด้วย ขั้นตอนในการสอนมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสอน ระหว่างสอนและประเมินผล ทฤษฎีการสอนจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนได้ดีขึ้น วิธีการสอนมีหลายวิธี แต่ละวิธีจะมีข้อดีและข้อจำกัด การเลือกวิธีสอน ครูควรใช้หลายๆ วิธีผสมผสานกัน โดยมีหลักในการเลือกโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา ความถนัดของผู้สอน ความเหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเวลา จำนวนผู้เรียน และสื่อการสอน

ประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ความหมายของการสอน

การสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา (กาญจนา เกียรติประวัติ, 2524, หน้า 45)

การสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527, หน้า 14)

การสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้เพื่อจะได้บรรลุปรัชญาการศึกษาต่อไป การสอนจึงทำหน้าที่พัฒนาหรือเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ การเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาที่จะส่งผลต่อผู้เรียน (ไพศาล หวังพานิช, 2527, หน้า 4-5)

การสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเจริญงอกงาม การสอนเป็นภารกิจที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ จึงจะสามารถก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน (สุพิน บุญชูวงศ์, 2533, หน้า 3-4)

การสอน หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะมีมากหรือน้อยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถตลอดจนวิธีการของผู้สอนด้วย (วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันธวัง, 2535, หน้า 139-141)

การสอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนที่มีประสิทธิภาพ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541, หน้า 14) มีดังนี้

- 1) ต้องเป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) คือ ต้องเป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงจังให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม เป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน
- 2) เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้ และสามารถที่จะใช้วิธีสอนที่เหมาะสม และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ใช้วิธีประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่า การเรียนได้เกิดขึ้นจริง
- 3) เป็นผู้รู้จักนักเรียน ครูไม่เพียงเป็นผู้สอนนักเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ดังนั้น ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา และบุคลิกภาพด้วย โดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริม การพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้ไปทางบวก เพื่อนักเรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภูมิใจในตัวเองและมีความสุข
- 4) เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะวิชาต่างๆ ที่จะต้องสอนสำหรับความรู้ด้านวิชาการนั้น เป็นผู้ที่มีความพยายามขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง หรือไปอบรมต่อในวิชาที่สอน จะเป็นคนที่มีคุณวุฒิทางวิชาการทันสมัยอยู่เสมอ
- 5) เป็นผู้นำที่ดี และเป็นผู้ฟังที่ดี สามารถที่จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรู้
- 6) มีทักษะในการจัดห้องสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 7) เป็นผู้นิยมในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม
- 8) ต้องมีทักษะของชีวิต (Life Skills) คือ เป็นผู้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี และมีความสัมพันธ์อันดีหรือมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้ มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีใจรักอาชีพที่เลือก

พฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน และส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยตรง ครูจำต้องเลือกวิธีสอนต่างๆ อย่างตรงจุดมุ่งหมาย และเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 37) มีแนวทางดำเนินการดังนี้

- 1) มีความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้ ถ้าครูจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม
- 2) วิเคราะห์หาจุดที่จะพัฒนาของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบความสามารถที่มีอยู่เพื่อกำหนดความสามารถที่จะพัฒนาของนักเรียนทั้งชั้นเรียนและรายบุคคล
- 3) แสวงหา คัดเลือกวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถที่จะพัฒนา

4) ลงมือปฏิบัติการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าฟังและอ่านเพียงอย่างเดียว

5) ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อหาทางเร่งและปรับปรุง ความก้าวหน้าของนักเรียน

6) นำผลงานของนักเรียนไปเสนอในที่ประชุมต่างๆ อย่างภาคภูมิใจ

องค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบหรือปัจจัยของการสอนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย (ไพศาล หวังพานิช, 2527, หน้า 4-5)

1) จุดมุ่งหมายของการสอน ผู้สอนจะต้องรู้อย่างชัดเจนว่า ในการสอนแต่ละ ครั้งมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถอะไร และเรียนรู้ในสิ่งใดและเมื่อสอนแล้ว ผู้เรียนควรจะประพฤติ ปฏิบัติสิ่งใดได้บ้าง ดังนั้น การเตรียมการสอนที่ดีจึงมิได้เพียงการเตรียมรายละเอียดของเนื้อหาเท่านั้น แต่เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายของสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การสอนถูกทิศทางและได้ผลการเรียน เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2) วิธีสอน เป็นเทคนิคหรือกลวิธีที่ผู้สอนจะต้องเลือกใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้รวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสม วิธีสอนที่ดีหรือเหมาะสมขึ้นอยู่กับเนื้อหา ธรรมชาติ และสภาพ ของผู้เรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วย

3) จิตวิทยา เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้สอน จำเป็นต้องรู้จิตวิทยาเพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนถูกต้อง และช่วยให้สามารถจัดการเรียนการ สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) สื่อการสอนเป็นส่วนประกอบที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แก่ผู้เรียน อุปกรณ์การสอนและกิจกรรมต่างๆ เป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว ถูกต้องและ เหมาะสม ผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างหรือเลือกใช้สื่อการสอน เพื่อช่วยทำให้ผลการเรียน การสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5) การวัดผล เป็นกระบวนการติดตามผลการปฏิบัติการสอนว่า ผู้เรียนเกิด คุณลักษณะต่างๆ ตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ได้ผลระดับใด ผู้เรียนมีความสามารถชนิดใดบ้าง และยังมีสิ่งใดที่บกพร่องควรแก้ไข

นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524, หน้า 156) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการสอนให้มีประสิทธิภาพไว้ 4 ประการ คือ

- 1) การวางแผนการสอน หรือการเตรียมการสอน
- 2) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 3) การใช้สื่อการสอน
- 4) การประเมิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินตนา มานวง (2520) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา พบว่า การสอนในระดับอุดมศึกษา จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวประกอบ 5 ตัว ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ของอาจารย์กับนิสิต คือ การให้เกียรตินิสิต เป็นกันเอง นอกห้องเรียนยินดีติดต่อกับนิสิตด้วยความจริงใจ ทำตัวดีสม่ำเสมอ เชื่อมมั่นในตัวเอง ชมและวิจารณ์ผลงานของนิสิตอย่างยุติธรรมให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) วิธีสอน คือ อธิบายเนื้อหาวิชาอย่างชัดเจน ถูกต้อง แบ่งเวลาให้เนื้อหาแต่ละเรื่องได้เหมาะสม และมีการนำผลการประเมินการสอนมาแก้ไขปรับปรุงการสอนครั้งต่อไป 3) บุคลิกภาพของอาจารย์ คือ มีการขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้กว้างขวางและทันสมัย เชื่อมมั่นในตนเอง สุขุมรอบคอบ ใช้เหตุผลตัดสินใจปัญหา 4) มีผลงานวิชาการที่เชื่อถือได้ 5) การประเมินผลคือ มีการตรวจและแจ้งการสอนอย่างรวดเร็วยุติธรรม รู้เทคนิคการออกข้อสอบอย่างดี กระจัดรือร้นในการสอนและแบ่งเนื้อหาแต่ละเรื่องได้อย่างเหมาะสม

เดือนใจ เกตุษา (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ คือ การเตรียมตัวสอนและการวัดผล ความสามารถในการสอน ความรับผิดชอบในการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความแม่นยำในเนื้อหาวิชา

วลัยรัตน์ ว่องนัยรัตน์ (2530) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนตามการประเมินของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 7 อันดับที่ครอบคลุมลักษณะการสอนที่มีประสิทธิภาพ 6 ด้าน คือ ด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอน ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านเทคนิค และวิธีการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ด้านทัศนคติของผู้สอนต่อการสอนและต่อผู้เรียน ด้านการกำหนดงานประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งปรากฏว่า ลักษณะของผู้สอนที่นักศึกษาให้ค่าเฉลี่ยค่อนข้างมากกว่าเป็นพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การแสดงออกซึ่งความมั่นใจและความเชี่ยวชาญในวิธีสอน ความเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขานั้น

ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอน 6 ตัวแปร คือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน ความสนใจเชิงวิชาการ บรรยากาศในการเรียนการสอน เจตคติของผู้สอนต่อผู้เรียน สมรรถภาพในการใช้สื่อการสอน และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์มีความคิดเห็นว่าการจัดทำประมวลการสอนครบทุกวิชา ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด พฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีมาก รับผิดชอบคาบการสอนครบถ้วน มีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ วัดและประเมินผลโดยเน้นเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าการสอนที่คณาจารย์ใช้มากที่สุด ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย พฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการสอนที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ และมีการวัดประเมินผลการเรียนโดยเน้นการวัดเนื้อหาวิชา และกระบวนการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบมากที่สุด 2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ ไม่มีเวลาเตรียมสอนเนื่องจากภาระงานสอนและงานอื่นๆ มากเกินไป นิสิตไม่มีความพร้อม ขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ขาดระเบียบวินัยไม่กล้าแสดงออก ไม่ตรงเวลา พื้นฐานไม่ดี อุปกรณ์การสอนประจำห้องเรียนไม่เพียงพอ จำนวนนิสิตในชั้นเรียนมากเกินไป ทำให้การวัดและประเมินผลทำได้ยาก และไม่มีเวลาปรับปรุงการสอนเนื่องจากภาระงานสอนมาก ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรมการปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจน การใช้แผ่นโปร่งใสของอาจารย์ตัวหนังสือเล็กมองไม่ค่อยเห็น เปลี่ยนแผ่นโปร่งใสเร็วเกินไป เครื่องฉายไม่มีคุณภาพ ไม่มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะ วัดและประเมินผลความจำมากกว่าการนำไปใช้ และข้อสอบยากเกินไป 3) ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้เป็น รูปแบบและเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ช่วงเวลา 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนนิสิตต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้า และเข้าสอนให้ตรงเวลา สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต และปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา และนำเสนอแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความชัดเจนซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 4) วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา และตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นคณาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 จำนวน 79 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาสาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในมหาวิทยาลัยของรัฐ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,079 คน ซึ่งมีมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 8 แห่ง ที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ดังนี้ (เครือข่ายปรัชญาและศาสนา, วันที่ค้นข้อมูล 7 ธันวาคม 2554 เข้าถึงได้จาก <http://www.arts.chula.ac.th/philoso/philos>)

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- 4) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)
- 6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 7) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 8) มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คณาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 ได้จากการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ทั้งสิ้นจำนวน 40 คน

กลุ่มที่ 2 นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาสาขาวิชาทางด้านปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในมหาวิทยาลัยของรัฐ ปีการศึกษา 2556 ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามมหาวิทยาลัย ได้กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 292 คน ตามสูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความคลาดเคลื่อน .05 ของยามาเน่ (Yamane, 1970, pp. 580 - 581) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	17	5
2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	97	26
3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	17	5
4) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	60	16
5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)	217	59
6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	102	28
7) มหาวิทยาลัยศิลปากร	86	23
8) มหาวิทยาลัยบูรพา	483	130
รวม	1,079	292

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและ
ศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและ
พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นผู้ที่มีความ
เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร คือ หัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชาในด้านปรัชญา
และศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับ
ปริญญาตรีจำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้สอน คือ คณาจารย์ที่ทำการสอนสาขาวิชาด้านปรัชญาและศาสนา
ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี
จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้า
จากเอกสาร วารสาร สิ่งตีพิมพ์ หนังสือ และรายงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับรวบรวม
ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านศาสนาและปรัชญาในมหาวิทยาลัยของรัฐ
มีจำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1) แบบสอบถามสำหรับคณาจารย์ ซึ่งข้อความถามในแบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น
3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ
ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งทางวิชาการ และตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบสูงสุด เป็นแบบ
สำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 56
ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
น้อยที่สุด จำนวน 8 ข้อ

107.11
ม 5436

340313

2) แบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษา ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เช่น เพศ ระบบการศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 56 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 8 ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

2) สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

3.1) ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม

อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2) ดร.พลพงษ์ สุขสว่าง

อาจารย์ประจำวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา

มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรุทมม์ บุญศรีตัน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4) นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม

5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับคณาจารย์และนิสิต นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มละ 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' s Product – Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง .25 - .88 ในแบบสอบถามสำหรับคณาจารย์ ส่วนแบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษา คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง .22 - .71

6) นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp.202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับคณาจารย์ เท่ากับ .96 และแบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษา เท่ากับ .95

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) และมีความสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปถึงมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอน สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเข้า ไปศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

2.1) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการ พัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยใช้การส่งแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นไปยังมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 8 แห่ง ที่ทำการเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา เป็นสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามคณาจารย์ จำนวน 40 ฉบับ และสอบถามนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 292 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ ตามจำนวนที่ส่งไป คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่ สมบูรณ์ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

2.2) การศึกษาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้าน ปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยกำหนด ประเด็นในการสนทนากลุ่มเป็นสองประเด็น ได้แก่ ประเด็นการบริหารหลักสูตร และประเด็นของการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน สื่อการเรียน การสอน และการวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในส่วนของการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ วิเคราะห์และสรุปผลภาพรวมเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอในการสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมกัน พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียน การสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งบุคคลที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร คือ หัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชาในด้านปรัชญา และศาสนา จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้สอน คือ คณาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับด้านปรัชญาและ ศาสนา จำนวน 8 มหาวิทยาลัยๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

ในการจัดการสนทนากลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยได้จัดส่งเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ในการจัดสนทนากลุ่ม วัตถุประสงค์ในการวิจัย ผลการวิจัยที่ได้จาก การตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งประเด็นหัวข้อการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ รับทราบและเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนประมาณ 1 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งสำหรับคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา มาแยก วิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยคิดเป็นร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งลักษณะ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ของลิเคอร์ท Likert's Scale. (Best & Kahn, 1993, pp.247) กำหนดขนาดคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับทั้ง 5 ระดับ โดยเอาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเป็นเกณฑ์และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/ ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ของลิเคอร์ท ลิเคอร์ท Likert's Scale. (Best & Kahn, 1993, pp.247) กำหนดขนาดคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับทั้ง 5 ระดับ โดยเอาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเป็นเกณฑ์และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม เสนอเป็นภาพรวมเพื่อนำเสนอในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และยกตัวอย่างคำพูดของกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้สอน เพื่อให้เห็นรายละเอียดมากขึ้นในประเด็นต่างๆ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา
- 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์
- 1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา

- 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์
- 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็น ดังนี้

- 3.1 การบริหารหลักสูตร
- 3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน
  - 3.2.1 การเตรียมการสอน
  - 3.2.2 การดำเนินการสอน
  - 3.2.3 สื่อการเรียนการสอน
  - 3.2.4 การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและ
ปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัย
ของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา
ผลปรากฏดังแสดงในตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	n = 40	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	28	70.00
หญิง	12	30.00
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	1	2.50
30-39 ปี	7	17.50
40-49 ปี	26	65.00
50 ปีขึ้นไป	6	15.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	0	0.00
ปริญญาโท	18	45.00
ปริญญาเอก	22	55.00
สถานภาพ		
ข้าราชการ	14	35.00
พนักงานมหาวิทยาลัย (สายวิชาการ)	26	65.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1-5 ปี	6	15.00
6-10 ปี	19	47.50
11-15 ปี	7	17.50
15 ปีขึ้นไป	8	20.00

ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	28	70.00
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	9	22.50
รองศาสตราจารย์	2	5.00
ศาสตราจารย์	1	2.50
ตำแหน่ง/หน้าที่สูงสุดที่รับผิดชอบ		
หัวหน้าภาควิชา	6	15.00
ประธานสาขาวิชา/โปรแกรมวิชา	5	12.50
อาจารย์ผู้สอน	29	72.50
รวม	40	100

จากตารางที่ 2 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม ได้ดังนี้
เพศ พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ
เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.00 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 30.00

อายุ พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.00
รองลงมา คือ อายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.50 อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.00 และอายุ
ต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.50

วุฒิการศึกษา พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา
เอก คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 45.00

สถานภาพ พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย
(สายวิชาการ) คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาเป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 35.00

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์
ในการทำงาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปี
ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.50 และมี
ประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00

ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็น
อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 22.50 รอง
ศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 5.00 และศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตำแหน่ง/หน้าที่สูงสุดที่รับผิดชอบ พบว่า คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี
ตำแหน่งรับผิดชอบเป็นอาจารย์ผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 72.50 เป็นหัวหน้าภาควิชา คิดเป็นร้อยละ
15.00 และเป็นประธานสาขาวิชา/โปรแกรมวิชา คิดเป็นร้อยละ 12.50

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	n = 292	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	56	19.18
หญิง	236	80.82
ระบบการเรียน		
ภาคปกติ	228	78.08
ภาคพิเศษ	64	21.92
ชั้นปีที่ลงทะเบียนเรียน		
ปีที่ 1	50	17.12
ปีที่ 2	56	19.18
ปีที่ 3	86	29.45
ปีที่ 4	100	34.25
รวม	292	100

จากตารางที่ 3 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ได้ดังนี้
 เพศ พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ
 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.82 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 19.18

ระบบการเรียน พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียนภาคปกติ คิดเป็น
 ร้อยละ 78.08 และเรียนภาคพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 21.92

ชั้นปีที่ลงทะเบียนเรียน พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ปีที่ 4 คิดเป็น
 ร้อยละ 34.25 รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 29.45 ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 19.18 และ
 ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 17.12

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ผลปรากฏดังตารางที่ 4-15

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการกิจกรรมการเรียน
การสอนโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

สภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน	n = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการเตรียมการสอน	4.39	.72	มาก	2
2. ด้านการดำเนินการสอน	4.48	.61	มาก	1
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.17	.67	มาก	5
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.18	.72	มาก	4
5. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	4.35	.74	มาก	3
รวม	4.31	.69	มาก	

จากตารางที่ 4 สภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการเรียน
การสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

สภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน	n = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการเตรียมการสอน				
1. มีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน	4.63	.77	มากที่สุด	1
2. มีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้ง ความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน	4.25	.68	มาก	3
3. มีการเตรียมตนเองโดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่ รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้าน ความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน	4.42	.65	มาก	2
รวม	4.39	.72	มาก	

จากตารางที่ 5 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน มีการเตรียมตนเอง โดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน และมีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	n = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการดำเนินการสอน				
1. มีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน	4.71	.55	มากที่สุด	1
2. มีการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน	4.50	.78	มาก	7
3. จัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามแนวการสอน	4.38	.65	มาก	10
4. จัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	4.25	.69	มาก	12
5. ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.42	.58	มาก	9
6. ใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.25	.68	มาก	11
7. ในการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์วิจารณ์	4.58	.50	มากที่สุด	3
8. มีการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน	4.50	.58	มาก	5
9. เริ่มและเลิกสอนตรงเวลา	4.46	.51	มาก	8
10. เข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ	4.50	.59	มาก	6
11. ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน	4.67	.64	มากที่สุด	2
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม	4.54	.59	มากที่สุด	4
รวม	4.48	.61	มาก	

จากตารางที่ 6 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการดำเนินการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 8 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน และในการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ จัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
1. มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.29	.55	มาก	1
2. มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย	3.92	.72	มาก	4
3. มีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม	4.21	.72	มาก	3
4. มีหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน	4.25	.68	มาก	2
รวม	4.17	.67	มาก	

จากตารางที่ 7 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน และมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการวัดและประเมินผล				
1. มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ	4.13	.85	มาก	4
2. มีการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม	4.33	.64	มาก	1
3. มีการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน	4.25	.68	มาก	2
4. มีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน	4.00	.72	มาก	3
รวม	4.18	.72	มาก	

จากตารางที่ 8 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการวัดและการประเมินผล ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม มีการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน และมีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$n = 40$		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
1. มีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน	4.54	0.66	มากที่สุด	1
2. มีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมา พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียน การสอน	4.29	0.69	มาก	3
3. จัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของ รายวิชา) แล้วนำมาพัฒนาและปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.33	0.82	มาก	2
4. มีการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอน รายวิชา	4.25	.79	มาก	4
รวม	4.35	.74	มาก	

จากตารางที่ 9 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการปรับปรุงการเรียน การสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน จัดทำ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของ รายวิชา) แล้วนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการนำผล การประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับ สุดท้ายได้แก่ มีการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการเตรียมการสอน	1.99	.85	น้อย	1
2. ด้านการดำเนินการสอน	1.55	.69	น้อย	5
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	1.78	.74	น้อย	4
4. ด้านการวัดและประเมินผล	1.95	1.17	น้อย	2
5. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	1.92	1.10	น้อย	3
รวม	1.84	.91	น้อย	

จากตารางที่ 10 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการดำเนินการสอน

ตารางที่ 11 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	n = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการเตรียมการสอน				
1. การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน	1.75	.94	น้อย	4
2. การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการ พัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ ของผู้เรียน	2.04	.81	น้อย	2
3. การเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมใน การบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ในรายวิชาที่สอน	2.00	.78	น้อย	3
4. การดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้ สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน	2.17	.87	น้อย	1
รวม	1.99	.85	น้อย	

จากตารางที่ 11 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการ พัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของ ผู้เรียน และการเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$n = 40$		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการดำเนินการสอน				
1. การดำเนินการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบาย จุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน	1.38	.71	น้อย	9
2. การดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน	1.50	.66	น้อย	8
3. การดำเนินการจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตาม แนวการสอน	1.54	.59	น้อย	6
4. การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	2.00	.78	น้อย	1
5. การดำเนินการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับ เนื้อหาสาระ	1.67	.76	น้อย	4
6. การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้	1.71	.69	น้อย	2
7. การดำเนินการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ ในขณะทำการสอน	1.33	.70	น้อย	10
8. การดำเนินการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้เรียนในขณะสอน	1.21	.41	น้อย	12
9. การดำเนินการสอนโดยเริ่มและเลิกสอนได้อย่าง ตรงเวลา	1.71	.75	น้อย	3
10. การดำเนินการเข้าสอนครบตามเวลาอย่าง สม่าเสมอ	1.54	.59	น้อย	7
11. การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน	1.29	.55	น้อย	11
12. การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองเพิ่มเติม	1.67	1.13	น้อย	5
รวม	1.55	.69	น้อย	

จากตารางที่ 12 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการดำเนินการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 12 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการดำเนินการสอนโดยเริ่มและเลิกสอนได้อย่างตรงเวลา ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในขณะสอน

ตารางที่ 13 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
1. การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	1.67	.76	น้อย	4
2. การดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1.75	.61	น้อย	3
3. การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม	1.79	.83	น้อย	2
4. การดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน	1.92	.78	น้อย	1
รวม	1.78	.74	น้อย	

จากตารางที่ 13 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม และการดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

ตารางที่ 14 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$n = 40$		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการวัดและประเมินผล				
1. การดำเนินการการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	1.92	1.28	น้อย	4
2. การดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม	2.00	1.18	น้อย	1
3. การดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน	1.92	1.02	น้อย	3
4. การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน	1.96	1.20	น้อย	2
รวม	1.95	1.17	น้อย	

จากตารางที่ 14 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการวัดและประเมินผล ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน และการดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตารางที่ 15 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
1. การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดย ผู้เรียน	1.79	1.14	น้อย	4
2. การดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจาก ผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอน	1.79	1.06	น้อย	3
3. การดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการ ดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและ ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	2.13	1.12	น้อย	1
4. การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียน การสอนรายวิชา	1.96	1.08	น้อย	2
รวม	1.92	1.10	น้อย	

จากตารางที่ 15 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการปรับปรุงการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและ ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอน รายวิชา และการดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอน โดยผู้เรียน

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ผลปรากฏดังตารางที่ 16-27

ตารางที่ 16 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	n = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการเตรียมการสอน	3.99	.79	มาก	2
2. ด้านการดำเนินการสอน	4.01	.83	มาก	1
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.85	.88	มาก	5
4. ด้านการวัดและประเมินผล	3.85	.77	มาก	3
5. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	3.85	.79	มาก	4
รวม	3.91	.81	มาก	

จากตารางที่ 16 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 17 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$n = 292$		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการเตรียมการสอน				
1. อาจารย์ผู้สอนมีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน	4.05	.75	มาก	2
2. อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึง การพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและ อารมณ์ของผู้เรียน	3.89	.82	มาก	4
3. อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมตนเองโดยศึกษาหา ความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการ บริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน	4.12	.80	มาก	1
4. อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มี การใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน	3.91	.79	มาก	3
รวม	3.99	.79	มาก	

จากตารางที่ 17 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ใน ระดับมาก 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการ เตรียมตนเองโดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และ ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนมีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของ รายวิชา) ก่อนทำการสอน และอาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ ผู้เรียนก่อนทำการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึง การพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน

ตารางที่ 18 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการดำเนินการสอน				
1. อาจารย์ผู้สอนมีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้ อย่างชัดเจน	3.98	.82	มาก	8
2. อาจารย์ผู้สอนมีการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน	3.92	.80	มาก	9
3. อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตาม แนวการสอน	3.99	.82	มาก	7
4. อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	3.67	.92	มาก	12
5. อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา สาระ	3.89	.79	มาก	10
6. อาจารย์ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้	3.77	.84	มาก	11
7. ในการสอนอาจารย์ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียน ให้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์	4.10	.88	มาก	5
8. อาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกข้อคิดที่เป็น ประโยชน์แก่ผู้เรียน	4.14	.78	มาก	4
9. อาจารย์ผู้สอนเริ่มและเลิกสอนตรงเวลา	4.08	.92	มาก	6
10. อาจารย์ผู้สอนเข้าสอนครบตามเวลาอย่าง สม่าเสมอ	4.17	.81	มาก	2
11. อาจารย์ผู้สอนยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน	4.23	.80	มาก	1
12. อาจารย์ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองเพิ่มเติม	4.15	.78	มาก	3
รวม	4.01	.83	มาก	

จากตารางที่ 18 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของการดำเนินการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 12 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนเข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ และอาจารย์ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอน จัดการเรียนที่หลากหลย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

ตารางที่ 19 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
1. อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.00	.79	มาก	1
2. อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อประกอบการเรียน การสอนที่หลากหลาย	3.67	.88	มาก	4
3. อาจารย์ผู้สอนมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอก ห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม	3.80	.91	มาก	3
4. อาจารย์ผู้สอนมีหนังสือ/เอกสารประกอบ การสอนในรายวิชาที่สอน	3.93	.94	มาก	2
รวม	3.85	.88	มาก	

จากตารางที่ 19 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการ ใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอนมีหนังสือ/เอกสาร ประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน และอาจารย์ผู้สอนมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ที่หลากหลาย

ตารางที่ 20 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการวัดและประเมินผล				
1. อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน อยู่เสมอ	3.67	.78	มาก	4
2. อาจารย์ผู้สอนกำหนดคะแนนของชิ้นงานได้ อย่างเหมาะสม	3.88	.74	มาก	2
3. อาจารย์ผู้สอนมีการกำหนดชิ้นงานได้อย่าง สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน	4.01	.74	มาก	1
4. อาจารย์ผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน	3.84	.83	มาก	3
รวม	3.85	.77	มาก	

จากตารางที่ 20 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการวัดและประเมินผล ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการกำหนดชิ้นงานได้อย่างสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนกำหนดคะแนนของชิ้นงานได้อย่างเหมาะสม และอาจารย์ผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอยู่เสมอ

ตารางที่ 21 คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
1. อาจารย์ผู้สอนมีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน	3.85	.81	มาก	2
2. อาจารย์ผู้สอนมีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	3.84	.75	มาก	3
3. อาจารย์ผู้สอนจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	3.88	.78	มาก	1
4. อาจารย์ผู้สอนมีการปรับปรุงการเรียนการสอน	3.83	.84	มาก	4
รวม	3.85	.79	มาก	

จากตารางที่ 21 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนมีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอนมีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการปรับปรุงการเรียนการสอน

ตารางที่ 22 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	n = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการเตรียมการสอน	2.14	.84	น้อย	2
2. ด้านการดำเนินการสอน	2.05	.93	น้อย	5
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.21	.91	น้อย	1
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.12	.88	น้อย	3
5. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	2.11	.88	น้อย	4
รวม	2.12	.89	น้อย	

จากตารางที่ 22 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน และด้านการดำเนินการสอน

ตารางที่ 23 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการเตรียมการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$n = 292$		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการเตรียมการสอน				
1. การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน	2.16	.86	น้อย	2
2. การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน	2.22	.82	น้อย	1
3. การเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน	2.05	.84	น้อย	4
4. การดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน	2.14	.85	น้อย	3
รวม	2.14	.84	น้อย	

จากตารางที่ 23 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน และการดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน

ตารางที่ 24 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการดำเนินการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการดำเนินการสอน				
1. การดำเนินการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน	2.02	.85	น้อย	8
2. การดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน	2.08	.86	น้อย	4
3. การดำเนินการจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามแนวการสอน	2.04	.87	น้อย	5
4. การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	2.21	.85	น้อย	1
5. การดำเนินการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	2.11	.85	น้อย	3
6. การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	2.14	.87	น้อย	2
7. การดำเนินการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิจารณ์ ในขณะที่ทำการสอน	2.02	.89	น้อย	9
8. การดำเนินการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน	2.04	1.41	น้อย	7
9. การดำเนินการสอนโดยเริ่มและเลิกสอนได้อย่างตรงเวลา	2.01	.89	น้อย	10
10. การดำเนินการเข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ	1.99	.90	น้อย	11
11. การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน	1.92	.90	น้อย	12
12. การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม	2.04	.95	น้อย	6
รวม	2.05	.93	น้อย	

จากตารางที่ 24 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการดำเนินการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 12 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การดำเนินการ เลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการดำเนินการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับ เนื้อหาสาระ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน

ตารางที่ 25 คะแนนเฉลี่ย ความพึงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (ด้านสื่อการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
1. การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	2.19	.86	น้อย	2
2. การดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ที่หลากหลาย	2.30	.87	น้อย	1
3. การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม	2.16	.94	น้อย	4
4. การดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสาร ประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน	2.17	.99	น้อย	3
รวม	2.21	.91	น้อย	

จากตารางที่ 25 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และการดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการ สอนในรายวิชาที่สอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม

ตารางที่ 26 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการวัดและประเมินผล) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการวัดและประเมินผล				
1. การดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน	2.16	.85	น้อย	1
2. การดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม	2.11	.89	น้อย	3
3. การดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน	2.07	.86	น้อย	4
4. การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน	2.14	.91	น้อย	2
รวม	2.12	.88	น้อย	

จากตารางที่ 26 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการวัดและประเมินผล ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน และการดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 27 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน) ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<i>n</i> = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
1. การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน	2.15	.88	น้อย	1
2. การดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	2.11	.88	น้อย	2
3. การดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	2.10	.88	น้อย	3
4. การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา	2.09	.88	น้อย	4
รวม	2.11	.88	น้อย	

จากตารางที่ 27 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านของการปรับปรุงการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน การดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการ
พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัย
ของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียน
การสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ผลปรากฏดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการพัฒนาการเรียน
การสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์

ความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านปรัชญาและศาสนา	n = 40		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับ อาจารย์	4.04	.86	มาก	3
2. การพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน	3.96	1.00	มาก	4
3. การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.21	.78	มาก	1
4. การพัฒนาด้านสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน	3.92	.88	มาก	6
5. การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล	3.67	.92	มาก	7
6. การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของ หลักสูตร	4.13	.80	มาก	2
7. การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.46	1.53	ปานกลาง	8
8. การพัฒนาด้านทรัพยากรประกอบการเรียนและ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.92	.78	มาก	5
รวม	3.91	.94	มาก	

จากตารางที่ 28 ความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา
ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ
มาก 7 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่
การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระ
ในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร และการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับอาจารย์ ส่วนอันดับ
สุดท้ายได้แก่ การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ผลปรากฏดังตารางที่ 29
 ตารางที่ 29 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านปรัชญาและศาสนา	n = 292		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับ อาจารย์	3.78	.92	มาก	4
2. การพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน	3.78	.80	มาก	2
3. การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.79	.87	มาก	1
4. การพัฒนาด้านสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน	3.71	.90	มาก	6
5. การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล	3.64	.88	มาก	8
6. การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร	3.78	.88	มาก	3
7. การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.67	.90	มาก	7
8. การพัฒนาด้านทรัพยากรประกอบการเรียนและ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.76	.85	มาก	5
รวม	3.74	.88	มาก	

จากตารางที่ 29 ความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน และการพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจัดกลุ่มข้อมูล ตามประเด็นดังนี้

3.1 การบริหารหลักสูตร

จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร พบว่า ภาควิชา/สาขาวิชาควรให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตร โดยเฉพาะในกรณีของการรับอาจารย์ ซึ่งอาจารย์ที่จะรับเข้ามานั้นต้องมีคุณสมบัติการศึกษาตรงกับสาขาวิชาที่เปิดสอน เพื่อให้หลักสูตรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการ ในการบริหารหลักสูตรต้องยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) เพื่อการประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอนของสาขาวิชา เช่น มีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ มีรายละเอียดของรายวิชาอย่างน้อยก่อนเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกวิชา และเมื่อดำเนินการสอนไปแล้วก็ควรมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของรายวิชาหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุกรายวิชา มีการประเมินความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ รวมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตของสาขาวิชา ควรจัดให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้ร่วมกันประชุม วางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตรรวมทั้งการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในการสนทนากลุ่มได้เสนอให้จัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ต้องมีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนประจำของภาควิชา/สาขาวิชา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในการสนทนากลุ่มได้เสนอว่าหากมีการรับอาจารย์ผู้สอนใหม่ควรแต่งตั้งให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงคอยดูแลให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน พร้อมกับมีการปฐมนิเทศระดับภาควิชา/สาขาวิชา เพื่อให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย คณะ และภาควิชา/สาขาวิชา ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่มดังนี้

“ผมเห็นว่าทางภาควิชา/สาขาวิชาควรจะให้มีความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรมากๆ โดยเฉพาะการรับอาจารย์เข้ามานะครับ เราควรเปิดรับที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับสาขาวิชาที่เปิดสอนให้มากที่สุด อย่าคิดว่าใครก็สอนได้ ไกลเคียงก็เอา ทั้งนี้เพื่อเป็นศักยภาพของหลักสูตร และสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ”

(ผู้สอนคนที่ 1, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ขณะนี้เรื่องของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในการบริหารหลักสูตรให้ยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เพื่อการประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอนของสาขาวิชา เช่น มีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร มีการจัดทำรายละเอียดของรายวิชาอย่างน้อยก็ก่อนเปิดสอนในแต่ละภาคเรียนให้ครบในทุกๆ วิชา และเมื่อสอนไปแล้วสิ้นภาคเรียนอาจารย์ก็มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของรายวิชาที่เปิดสอนให้ครบทุกๆ รายวิชาเช่นกัน...”

(ผู้บริหารคนที่ 3, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้วยที่เราต้องบริหารหลักสูตรโดยยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เสริมนะที่ต้องไม่ลืมคือ มีการประเมินความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษา ปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร รวมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตของสาขาวิชาด้วย เพราะว่าบางที่อาจไม่ได้เก็บข้อมูลตรงนี้ หรือไปรอเอาเก็บของส่วนกลางคือมหาวิทยาลัย คิดว่าภาควิชาควรทำแบบประเมินนี้เพื่อเก็บข้อมูลไว้”

(ผู้บริหารคนที่ 2, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ควรจัดให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้ร่วมประชุมและร่วมกันวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร รวมทั้งการจัดการเรียนการสอน เสนอว่าอย่างน้อยก็ปีละ 2 ครั้ง”

(ผู้บริหารคนที่ 1, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“อาจารย์ประจำควรได้รับการพัฒนาทางวิชาการอย่างน้อยปีละครั้ง โดยมีงบประมาณสนับสนุนจากภาควิชาหรือสาขา เพื่อที่จะได้ไปพัฒนาตัวเอง เพราะเดี๋ยวนี้มีอะไรใหม่ๆ เข้ามามากมาย และจะได้มีความเท่าทันต่อข้อถกเถียงทางปรัชญาสาขาต่างๆ...”

(ผู้สอนคนที่ 3, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ก็รู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่งที่การบริหารหลักสูตรต้องมีงบประมาณในการพัฒนาทางวิชาการแก่อาจารย์ประจำ อย่างน้อยๆ ปีละ 1 ครั้งก็ยิ่งดี”

(ผู้สอนคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ในฐานะอาจารย์ผู้สอน เห็นว่ากรณีการรับอาจารย์ผู้สอนใหม่ๆ เข้ามานั้น ควรแต่งตั้งให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงคอยกำกับดูแลน้องๆ รวมทั้งให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะบางทีมาใหม่ยังไม่รู้ระบบการสอน การตัดเกรดเลย โดยเฉพาะอาจารย์เพิ่งจบใหม่ๆ แล้วมาทำงาน อาจารย์ไม่ทราบส่วนนี้”

(ผู้สอนคนที่ 2, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้วยกับการมีพี่เลี้ยงสำหรับอาจารย์ใหม่ และควรมีการจัดปฐมนิเทศระดับภาควิชา/สาขาวิชา เพื่อให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย คณะ หรือแม้แต่ภาควิชา/สาขาวิชาด้วย”

(ผู้สอนคนที่ 4, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

การดำเนินการบริหารหลักสูตรควรแบ่งภาระงานรับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เช่น มีการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานด้านวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และมีระบบการกำกับติดตามงานแต่ละด้านอย่างจริงจัง และภาระหน้าที่ดังกล่าวควรกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาเรื่อง การประเมินการปฏิบัติราชการ ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่มดังนี้

“การดำเนินการบริหารหลักสูตรที่ทำแล้วรู้สึกว่ายาก อยากเสนอแนะว่า ควรแบ่งภาระงานรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้บริหารคนที่ 7, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ควรมีการแบ่งภาระงานรับผิดชอบให้อาจารย์ได้มีส่วนร่วม ในความรับผิดชอบชัดเจน แจกแจงหน้าที่แต่ละฝ่าย เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ...”

(ผู้สอนคนที่ 8, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“...ยกตัวอย่าง เช่น มีการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นต้น การแบ่งงานกันทำภายในหลักสูตรหนึ่งๆ ให้ชัดเจน การดำเนินงานก็จะเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ”

(ผู้บริหารคนที่ 6, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เสนอว่าควรให้มีระบบการกำกับติดตามงานแต่ละด้าน
อย่างจริงจังเลย และภาระหน้าที่ดังกล่าวที่แต่ละคนรับผิดชอบ
ควรจะกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาเรื่องการประเมิน
เลื่อนขั้นเงินเดือนของภาควิชาด้วย”

(ผู้สอนคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

ภาควิชา/สาขาวิชาควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิตนักศึกษาของ
รายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีโดยแต่งตั้งคณะกรรมการในภาควิชา/สาขา ตรวจสอบผลการประเมิน
การเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา และจัดให้มีการติดตามและรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้ปรับปรุงและพัฒนา
หลักสูตรโดยกระทำต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้เพื่อการบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ ควรจัดให้มีการศึกษา
ดูงาน ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการสอนด้านศาสนา
และปรัชญาทั้งในและต่างประเทศ ตามศักยภาพและความเหมาะสมของภาควิชา/สาขาวิชา
ดังกล่าวในการสนทนากลุ่มดังนี้

“ผลสัมฤทธิ์ของนิสิตนักศึกษาของรายวิชาที่เปิดสอน
ในแต่ละปี ภาควิชา/สาขาวิชา ควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบ
โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในภาควิชา/สาขา ขึ้นมาเพื่อตรวจสอบ”

(ผู้บริหารคนที่ 1, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้วยนะและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพ
การบริหารหลักสูตรควรแต่งตั้งคณะกรรมการในภาควิชา/สาขา
เพื่อดำเนินการตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาด้วย
รวมทั้งมีคณะกรรมการที่แต่งตั้งให้ติดตามและรวบรวมข้อมูล
สำหรับใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร”

(ผู้บริหารคนที่ 3, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้วยกับการติดตามและรวบรวมข้อมูลสำหรับ
ใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งควรจะกระทำให้เกิดความต่อเนื่องทุกๆ ปี”

(ผู้สอนคนที่ 4, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เพื่อการบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ ควรจัดให้มีการ
ได้ไปศึกษาดูงานในมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดทำการสอน
ด้านศาสนาและปรัชญาทั้งในและต่างประเทศ จะได้นำมาเป็นแนวทาง
ในการปรับปรุงและพัฒนาของเรา

(ผู้สอนคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“นอกจากการไปศึกษาดูงาน อาจมีการประชุมสัมมนา
เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารงานหลักสูตรร่วมกันระหว่าง
มหาวิทยาลัยที่เปิดทำการสอนด้านศาสนาและปรัชญา ตามศักยภาพ
และความเหมาะสมเท่าที่จะทำได้”

(ผู้สอนคนที่ 7, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้าน
ปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน แบ่งเป็น 4 ด้านย่อยๆ
ดังนี้

3.2.1 การเตรียมการสอน

จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการ
สอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในส่วนของการเตรียมการสอน พบว่า ก่อนทำการ
สอนอาจารย์ผู้สอนควรได้มีการวางแผนการจัดการเรียนร่วมกันภายในภาควิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
กรณีการสอนในรายวิชาเดียวกันเพื่อให้มีรูปแบบและการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการเตรียม
รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรได้รับทราบรายวิชาที่สอนก่อนเปิดทำการสอนเป็นระยะเวลาพอสมควร
เช่น 1 เดือน เพื่อเตรียมตนเองและเตรียมวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีการจัดทำประมวล
รายวิชาหรือรายละเอียดของรายวิชาก่อนทำการสอนทุกรายวิชา โดยภาควิชา/สาขาวิชากำหนด
ระยะเวลาในการส่งที่แน่นอน และมีการกำกับตรวจสอบติดตาม ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่มดังนี้

“ก่อนทำการสอนผู้สอนควรได้การวางแผนการจัดการเรียนร่วมกันภายในภาควิชา เช่น มีประชุมก่อนปิดภาคเรียนและเปิดภาคเรียน และยิ่งในกรณีที่สอนในรายวิชาเดียวกันควรมีการวางแผนการจัดการเรียนร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกัน เพื่อให้มีรูปแบบและการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน”

(ผู้สอนคนที่ 6, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“จริงครับก่อนทำการสอนผู้สอนจะควรได้คุยและวางแผนการจัดการเรียนร่วมกัน มีประชุมก่อนปิดภาคเรียนและเปิดภาคเรียน ใครสอนอย่างไรดี เอาเทคนิคมาบอกกัน”

(ผู้สอนคนที่ 8, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้วยกับกรณีที่สอนในรายวิชาเดียวกันควรมีการวางแผนการจัดการเรียนร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกัน เพื่อให้การสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ใช่สอนอย่างไรก็ได้”

(ผู้สอนคนที่ 3, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ควรจะมีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มันหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่ผู้สอนสำคัญ”

(ผู้บริหารคนที่ 2, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ผู้สอนควรจะได้รับทราบรายวิชาที่ต้องสอนก่อน เป็นระยะเวลาพอสมควร เช่น 1 เดือนประมาณนี้ เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมทั้งด้านความรู้ในเนื้อหาที่ต้องเติมเต็ม ปรับเนื้อหาเอกสาร”

(ผู้สอนคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้วยเพราะถ้ารู้รายวิชาที่สอนเร็วก็มีเวลาที่จะเตรียมตัว และเตรียมวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม”

(ผู้สอนคนที่ 1, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“อาจารย์ต้องมีการจัดทำประมวลรายวิชาหรือ
รายละเอียดของรายวิชาก่อนทำการสอนทุกรายวิชาในแต่ละเทอม
เพื่อจะได้มีแนวทางการสอนที่ชัดเจนและเป็นไปตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิอุดมศึกษาที่ต้องทำและจำเป็นอย่างมาก”

(ผู้บริหารคนที่ 7, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ผมว่าถ้าจะให้ดีและทุกคนทำกันไม่ค้างส่ง ภาควิชา/สาขาวิชา
ต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการส่งที่แน่นอน และมีการกำกับตรวจสอบ
ติดตาม เป็นกฎกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันของสาขา ต้องช่วยกัน
เพราะเดี๋ยวนี้อะไรก็ตรวจกันวัดกันที่เอกสาร”

(ผู้บริหารคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“การกำกับติดตามเป็นสิ่งที่ดี แต่ว่าก่อนอื่นต้องแจ้ง
ในที่ประชุมให้รับทราบทั่วกันและตกลงกันก่อนว่าส่งเมื่อไร
ถ้าไม่ส่งจะดำเนินการอย่างไร...”

(ผู้สอนคนที่ 3, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

3.2.2 การดำเนินการสอน

จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการ
สอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในส่วนของการดำเนินการสอน พบว่า การดำเนิน
สอนในรายวิชาต่างๆ ในสัปดาห์แรกอาจารย์ผู้สอนต้องชี้แจงเกี่ยวกับแนวการสอน จุดประสงค์
รายวิชา เนื้อหาของรายวิชา ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจนก่อนทำ
การสอน มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันถึงรูปแบบวิธีการเรียนการสอน กฎกติกาและมารยาทในการเป็น
ผู้เรียนที่ดี ดำเนินการสอนตามแนวการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม
กับเนื้อหาวิชา มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สอดแทรกข้อคิดต่างๆ ทั้งคุณธรรมจริยธรรม
หรือข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ดำเนินการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน
ในขณะดำเนินการสอนควรมีการใช้คำถามเพื่อสอบถามผู้เรียนเป็นระยะๆ และผู้สอนที่ดีควรรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้เรียน เข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลาเพื่อการดำเนินการสอนจะได้บรรลุตามแผน
ที่วางไว้ ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่มดังนี้

“ในสัปดาห์แรกของการทำก่อนสอนอาจารย์ผู้สอน
จะต้องชี้แจงแนวการสอน จุดประสงค์รายวิชา เนื้อหาของรายวิชา
ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลของอาจารย์ให้ผู้เรียนรู้
อย่างชัดเจนก่อนเริ่มสอน”

(ผู้บริหารคนที่ 2, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ในสัปดาห์แรกควรได้มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันกับผู้เรียน
ถึงรูปแบบเรียนการสอน วิธีการเรียน กฎกติกาและมารยาท
ในการเป็นผู้เรียนที่ดี”

(ผู้สอนคนที่ 4, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ผู้สอนดำเนินการสอนตามแนวการสอนอย่างเป็นระบบ
และมีขั้นตอน ไม่ใช่สัปดาห์นี้อยากสอนเรื่องนี้ สัปดาห์หน้าค่อยสอนเรื่องอื่นๆ
ไม่ได้ มันต้องเป็นระบบ มีขั้นมีตอน”

(ผู้บริหารคนที่ 6, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
ขณะสอนมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้
รวมทั้งควรที่จะสอดแทรกข้อคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนด้วย
เพราะเราสอนคน ไม่ได้แค่สอนตามหนังสือ”

(ผู้สอนคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ดำเนินการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลาย
ของผู้เรียน ดังนั้นรูปแบบการสอนต้องหลากหลาย เพราะผู้เรียนนั้น
แตกต่างกัน ในห้องเดียวกันก็มีความแตกต่างกันมาก ผู้สอนจึงต้อง
ทำการบ้านมาให้ดีๆ ก่อนสอนแต่ละครั้ง”

(ผู้บริหารคนที่ 1, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ในขณะที่ดำเนินการสอนนั้นผู้สอนเองควรจะต้องมี
การใช้คำถามเพื่อสอบถามผู้เรียนเป็นระยะๆ และผู้สอนที่ดี
ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนด้วย ไม่ใช่เอาแนวคิดตนเป็นใหญ่”

(ผู้สอนคนที่ 2, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ส่วนตัวเห็นว่าการดำเนินการสอนจะบรรลุตามแผน
ที่วางไว้แต่ละครั้งมากน้อยแค่ไหน การเข้าสอนและเลิกสอน
ตรงเวลาสำคัญมาก เพราะเราจะมีเวลาดำเนินกิจกรรม อธิบายได้
ตามที่วางแผนเอาไว้”

(ผู้บริหารคนที่ 8, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

3.2.3 สื่อการเรียนการสอน

จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียน
การสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในส่วนของสื่อการเรียนการสอน พบว่า
อาจารย์ผู้สอนต้องใช้สื่อการสอนให้หลากหลาย ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหารายวิชาและจุดมุ่งหมายที่
จะสอน สื่อที่ใช้ควรมีความทันสมัย น่าสนใจ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้และ
ประสบการณ์ของผู้เรียน ขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนอาจใช้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการ
สอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุปบทเรียน ขั้นประเมินผู้เรียน หรือจะใช้ใน
ทุกขั้นตอนก็ได้ นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำสื่อประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ ให้ผู้เรียนได้
รู้จักและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่มดังนี้

“อาจารย์ผู้สอนจะต้องใช้สื่อให้มันหลากหลาย
และใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาของรายวิชานั้นๆ”

(ผู้บริหารคนที่ 4, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“การใช้สื่อควรหลากหลายไม่ใช่ใช้อยู่อย่างเดียว
นักศึกษาเบื่อกันพอดี สื่อที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเนื้อหาและ
ตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะสอน”

(ผู้สอนคนที่ 6, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ สื่อที่ใช้ประกอบการสอนนั้นควรมีความทันสมัย
น่าสนใจ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับช่วงวัย ระดับชั้น ตลอดจนความรู้
และประสบการณ์ของผู้เรียน”

(ผู้สอนคนที่ 8, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนอาจใช้ในขั้นตอนใดตอนหนึ่ง
เช่น ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน
ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุปบทเรียน ขั้นประเมินผู้เรียน หรือจะใช้ในทุกขั้นตอน”

(ผู้สอนคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“นำเข้าสู่บทเรียนก็ควรใช้สื่อการสอน เพื่อสร้างความสนใจ
ของผู้เรียนให้สนใจในเนื้อหา ไม่ใช่เข้ามาแล้วก็สอนเลย”

(ผู้บริหารคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำสื่อประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ
ให้กับผู้เรียนได้รู้จักและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วย”

(ผู้บริหารคนที่ 1, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

3.2.4 การวัดและประเมินผล

จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการ
สอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในส่วนของการวัดผลและประเมินผล พบว่า
การวัดผลและประเมินผลควรเป็นไปตามแผนและตรงกับที่ได้ชี้แจงไว้กับผู้เรียนในชั่วโมงแรก การ
กำหนดคะแนนชิ้นงานแต่ละชิ้นควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน
อาจารย์ต้องตรวจชิ้นงานที่มอบหมายสม่ำเสมอ และแจ้งผลคะแนนให้ผู้เรียนได้ทราบเป็นระยะๆ
เพื่อที่ผู้เรียนจะได้รับรู้ระดับคะแนนของตนและเกิดการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น วิธีการและเกณฑ์การ
วัดผลและประเมินผลควรมีความเหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียน ในกรณีรายวิชาเดียวกันผู้สอนหลายคน
ควรมีการประชุมหารือ เพื่อให้วัดประเมินผลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังคำกล่าวในการสนทนากลุ่ม
ดังนี้

“อาจารย์ควรมีการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแผนและ
ตรงกับที่ได้ชี้แจงไว้กับผู้เรียนในชั่วโมงแรกๆ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง
จากเดิมก็แจ้งผู้เรียนให้ทราบ”

(ผู้สอนคนที่ 6, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“กำหนดคะแนนชิ้นงานแต่ละชิ้นให้มีความเหมาะสม
ไม่ใช่คะแนนไปที่รายงานอย่างเดียว และคะแนนชิ้นงานนั้น
ควรจะสอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่สอน”

(ผู้สอนคนที่ 2, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“อาจารย์สั่งชิ้นงานแล้วก็ต้องตรวจชิ้นงานที่มอบหมาย
อย่างสม่ำเสมอ อย่าเก็บสะสมไว้ปลายเทอม มิเช่นนั้นจะตรวจไม่ทัน
หรือไม่สามารถบอกคะแนนกับนิสิตนักศึกษาได้”

(ผู้บริหารคนที่ 5, วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ควรแจ้จ้งผลคคะแนนใ้ นลิตนั้ กค้ กขขเข้ ได้ทร้บคคะแนน
ของเข้เองเป็้รระยยๆ เพื่้อที่้เข้จะได้รับรู้ระค้คคะแนนของเข้”

(ผู้บร้หารคนท้ 4, ว้ันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“เห็นด้้วยเพร้ะการแจ้จ้งผลคคะแนนมีข้อดีค้ค้ นลิตนั้ กค้ กขข
รู้ว้าตนเองท้ทำได้ท้่าไร้ และจะเก้ดการพ้ฒนาตนเองใ้ให้ค้ขึ้น”

(ผู้สอ้นคนท้ 7, ว้ันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ว้ธีการและเก้มท้การว้ดผลและปร้เม้นผลควรม้ความเห้มาสม
ก้บกลุ่มของผู้เร้ียน ผู้สอ้นเองด้้องพ้จารณาว่าควรว้ดอ้ิงกลุ่มหรืออ้ิงเก้มท้”

(ผู้สอ้นคนท้ 8, ว้ันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

“ในกรณ้ีรายว้ษาเด้ียวกันแล้วมีผู้สอ้นหลายคนคว้จะมี
การปร้ชุมเพื่้อปร้กษาหรือ ใ้ว้ดปร้เม้นผลเป็้นไป้ในท้ิศทางเด้ียวกัน”

(ผู้สอ้นคนท้ 3, ว้ันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา และนำเสนอแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอน

1) ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน มีการเตรียมตนเองโดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน และมีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญา และอารมณ์ของผู้เรียน

2) ด้านการดำเนินการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 8 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน และในการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิจัย ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ จัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน และมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย

4) ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม มีการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน และมีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ

5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียนจัดทำ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) แล้วนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการดำเนินการสอน

1) ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน และการเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน

2) ด้านการดำเนินการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 12 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการดำเนินการสอนโดยเริ่มและเลิกสอนได้อย่างตรงเวลา ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในขณะสอน

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม และการดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

4) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน และการดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา และการดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน

1) ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมตนเองโดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้

คำปรึกษาแก่ผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนมีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน และอาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ก่อนทำการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนา ทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน

2) ด้านการดำเนินการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 12 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนเข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ และอาจารย์ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอน จัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอนมีหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน และอาจารย์ผู้สอนมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ที่หลากหลาย

4) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน มีการกำหนดชิ้นงานได้อย่างสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนกำหนดคะแนนของชิ้นงานได้อย่างเหมาะสม และอาจารย์ผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอยู่เสมอ

5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนมีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอนมีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีการปรับปรุงการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน และด้านการดำเนินการสอน

1) ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน และการดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน

2) ด้านการดำเนินการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 12 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการดำเนินการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และการดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม

4) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน และการดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน

5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน การดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร และการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับอาจารย์ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน และการพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 แนวทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

1) การบริหารหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ภาควิชา/สาขาวิชาควรให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตร โดยเฉพาะในกรณีของการรับอาจารย์ ซึ่งอาจารย์ที่จะรับเข้ามานั้นต้องมีคุณสมบัติการศึกษาตรงกับสาขาวิชาที่เปิดสอน เพื่อให้หลักสูตรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการ ในการบริหารหลักสูตรต้องยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) เพื่อการประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอนของสาขาวิชา เช่น มีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ มีรายละเอียดของรายวิชาอย่างน้อยก่อนเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกวิชา และเมื่อดำเนินการสอนไปแล้วก็ควรมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของรายวิชาหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุกรายวิชา มีการประเมินความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ รวมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตของสาขาวิชา ควรจัดให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้ร่วมกันประชุม วางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตรรวมทั้งจัดการเรียนการสอน ซึ่งในการสนทนากลุ่มได้เสนอให้จัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ต้องมีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนประจำของภาควิชา/สาขาวิชา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในการสนทนากลุ่มได้เสนอว่าหากมีการรับอาจารย์ผู้สอนใหม่ควรแต่งตั้งให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงคอยดูแลให้คำแนะนำ

ด้านการจัดการเรียนการสอน พร้อมกับการปฐมนิเทศระดับภาควิชา/สาขาวิชา เพื่อให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย คณะ และภาควิชา/สาขาวิชา

การดำเนินบริหารหลักสูตรควรแบ่งภาระงานรับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เช่น มีการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานด้านวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และมีระบบการกำกับติดตามงานแต่ละด้านอย่างจริงจัง และภาระหน้าที่ดังกล่าวควรจะถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาเรื่องการประเมินการปฏิบัติราชการ

ภาควิชา/สาขาวิชาควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิตนักศึกษาของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีโดยแต่งตั้งคณะกรรมการในภาควิชา/สาขา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา และจัดให้มีการติดตามและรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยกระทำต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้เพื่อการบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการสอนด้านศาสนา และปรัชญาทั้งในและต่างประเทศ ตามศักยภาพและความเหมาะสมของภาควิชา/สาขาวิชา

2) กิจกรรมการเรียนการสอน

ในส่วนของการเตรียมการสอน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนทำการสอนอาจารย์ผู้สอนควรได้มีการวางแผนการจัดการเรียนร่วมกันภายในภาควิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการสอนในรายวิชาเดียวกันเพื่อให้มีรูปแบบและการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรได้รับทราบรายวิชาที่สอนก่อนเปิดทำการสอนเป็นระยะเวลาพอสมควร เช่น 1 เดือน เพื่อเตรียมตนเองและเตรียมวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีการจัดทำประมวลรายวิชาหรือรายละเอียดของรายวิชาก่อนทำการสอนทุกรายวิชา โดยภาควิชา/สาขาวิชากำหนดระยะเวลาในการส่งที่แน่นอน และมีการกำกับตรวจสอบติดตาม

ในส่วนของการดำเนินการสอน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินสอนในรายวิชาต่างๆ ในสัปดาห์แรกอาจารย์ผู้สอนต้องชี้แจงเกี่ยวกับแนวการสอน จุดประสงค์รายวิชา เนื้อหาของรายวิชา ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจนก่อนทำการสอน มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันถึงรูปแบบวิธีการเรียนการสอน กฎกติกาและมารยาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี ดำเนินการสอนตามแนวการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สอดแทรกข้อคิดต่างๆ ทั้งคุณธรรมจริยธรรมหรือข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ดำเนินการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ในขณะที่ดำเนินการสอนควรมีการใช้คำถามเพื่อสอบถามผู้เรียนเป็นระยะๆ และผู้สอนที่ดีควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนเข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลาเพื่อการดำเนินการสอนจะได้บรรลุตามแผนที่วางไว้

ในส่วนของสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนต้องใช้สื่อการสอนให้หลากหลาย ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหารายวิชาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน สื่อที่ใช้ควรมีความทันสมัย น่าสนใจ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนอาจใช้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน ขั้นวิเคราะห์ขั้นสรุปบทเรียน ขั้นประเมินผู้เรียน หรือจะใช้ในทุกขั้นตอนก็ได้ นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำสื่อประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ในส่วนของการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลและประเมินผลควรเป็นไปตามแผนและตรงกับที่ได้ชี้แจงไว้กับผู้เรียนในชั่วโมงแรก การกำหนดคะแนนชิ้นงานแต่ละชิ้นควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน อาจารย์ต้องตรวจชิ้นงานที่มอบหมายสม่ำเสมอ และแจ้งผลคะแนนให้ผู้เรียนได้ทราบเป็นระยะๆ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้รับรู้ระดับคะแนนของตนและเกิดการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลควรมีความเหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียน ในกรณีรายวิชาเดียวกันผู้สอนหลายคนควรมีการประชุมหารือเพื่อให้วัดประเมินผลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นที่น่าสนใจบางประการควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเห็นว่าสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะด้านการดำเนินการสอน พบว่าคณาจารย์มีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน และในการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ แต่นิสิตนักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน เข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม ซึ่งสภาพการปฏิบัติที่กล่าวมานั้นเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ทั้งการอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาให้กับผู้เรียนได้รับทราบตรงกับที่เสริมศรี ไชยศรี (2539, หน้า 27-28) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะเกิดความต้องการเรียนมากขึ้น ถ้าเข้าใจและยอมรับจุดมุ่งหมายของการเรียน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งทั้งความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกัน คือเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลายยังน้อยกว่ารายการด้านอื่นๆ สำหรับในเรื่องของสื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาหรือเรื่องที่สอนมากขึ้น สอดคล้องกับที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 91)

กล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายของการสอนนอกจากเป็นการให้วิชาความรู้แล้ว ยังเป็นการฝึกประสบการณ์ให้ผู้เรียนด้วย ขั้นตอนในการสอนมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสอน ระหว่างสอนและประเมินผล ทฤษฎีการสอนจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนได้ดีขึ้น วิธีการสอนมีหลายวิธี แต่ละวิธีจะมีข้อดีและข้อจำกัด การเลือกวิธีสอน ครูควรใช้หลายๆ วิธีผสมผสานกัน โดยมีหลักในการเลือกโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา ความถนัดของผู้สอน ความเหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเวลา จำนวนผู้เรียน และสื่อการสอน

2) ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเห็นว่าปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่าตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ด้านการเตรียมการสอนมีค่าเฉลี่ยของปัญหามากกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะการดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน และการเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน ซึ่งในเรื่องของปัญหาด้านการเตรียมการสอนดังกล่าวนี้แม้จะยังอยู่ในระดับที่น้อยแต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนทุกคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้ให้มาก ประกอบกับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เห็นว่าด้านสื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยของปัญหามากกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะการดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และการดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการสอนควรจะใช้สื่อให้มากและหลากหลาย ดังที่เสริมศรี ไชยศรี (2539, หน้า 27-28) ได้กล่าวไว้ว่าผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลในหลายด้านแม้ว่าจะจัดกลุ่มคล้าย (กลุ่มที่ผู้เรียนมีความสามารถระดับเดียวกัน) แล้วก็ตาม ผู้เรียนมีพื้นฐานต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านความเข้าใจ ทักษะ ความรู้สึก เจตคติ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นสื่อจะช่วยทำให้ผู้เรียนที่แตกต่างมีความเข้าใจขึ้นได้ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการสอน มีคะแนนเฉลี่ยของปัญหาน้อยกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งทั้งความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนและมีองค์ความรู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดีทำให้ด้านการดำเนินการสอนมีปัญหาน้อยกว่าทุกๆ ด้าน

3) ความต้องการการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเห็นว่าต้องการให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่าตามความ

คิดเห็นของคณาจารย์ ยังต้องการการพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร และการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับอาจารย์อีกด้วย ส่วนความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษานั้น ยังต้องการให้อาจารย์มีการพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน และการพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร ซึ่งความต้องการการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชิต สุรัตน์เรื่องชัย และคณะ (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ที่พบว่าความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้เป็น รูปแบบและเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ช่วงเวลา 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนนิสิตต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต และปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ภาควิชา/สาขาวิชาควรจัดโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้อาจารย์สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ด้านเทคนิคและวิธีการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการจัดทำเอกสารประกอบการสอน เป็นต้น
2. ภาควิชา/สาขาวิชาควรให้ความสำคัญและมีนโยบายให้ผู้สอนดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน สื่อที่ใช้สอนควรมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
3. ภาควิชา/สาขาวิชาควรมีนโยบายการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเบื้องต้นควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับผู้สอน มีการแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงคอยแนะนำให้คำปรึกษา หรือมีระบบการติดตามการสอนแบบกัลยาณมิตรเพื่อปรับปรุงให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยเอกชน หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการบริหารหลักสูตรและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา

2. ควรมีศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตที่จบสาขาวิชาด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2535). การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในอุดมคติของนักเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). วิธีการสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เครือข่ายปรัชญาและศาสนา. (2554). รายชื่อมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดสอนวิชาปรัชญาและ
ศาสนาเป็นสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรี [Online].
แหล่งที่มา: <http://www.arts.chula.ac.th/philoso/philos>. [7 ธันวาคม 2554].
- จันทร์ชลี มาพุท. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของ
อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ตามกรอบการประกันคุณภาพของ
ทบวงมหาวิทยาลัย. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา มานวง. (2520). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการอุดมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยนต์ วรรณะภุติ และสวัสดิ์ดี บันเทิงสุข. (2530). มหาวิทยาลัยกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุติมา สุวรรณทะเล. (2540). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาในหมวด
ศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เตือนใจ เกตุษา. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามความคิดเห็น
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วน
ประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 3(1), 23-24.
- ปกรณ อังศุสิงห์. (2529). สถานะและสวัสดิการของอาจารย์มหาวิทยาลัย. วารสารครุศาสตร์.
15(1-2) 72-78.

- ปฐมพงศ์ นฤพฤทธิพงศ์. (2538). บทวิเคราะห์: มหาวิทยาลัยอิสระ (2538, 16 เมษายน) *สยามรัฐ*, หน้า 6. อ้างถึงในชุดิมา สุวรรณทะ. (2540). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนกระบวนวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล. (2532). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอน ของอาจารย์ในวิทยาลัยครู*. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซท.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2524). *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2530). *การอุดมศึกษากับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2527). *หลักสูตรการสอนการวัดผลในเอกสารประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลการศึกษา*. คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554). *ระบบประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน [Online]*. แหล่งที่มา: <http://asess.buu.ac.th/new/index.php/asess/teacher>. [17 ธันวาคม 2554].
- รุจิ ภูสวรรค์. (2531). *ปัญหาการสอนในระดับอุดมศึกษา*. *การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การสอนในระดับอุดมศึกษา"*. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันจวัง. (2535). *รายงานการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการสอน ของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วลัยรัตนา ว่องนัยรัตน์. (2530). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอน ตามการประเมินของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2530). *ความพยายามแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัย*. *มหาวิทยาลัยกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ. (2549). *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของ คณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 17(2), 105-106.

- วิทย์ วิศทเวทย์. (2529). มหาวิทยาลัยกับสังคมไทย. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*, 20(4), 16-41.
 อ้างถึงในชุดิมา สุวรรณทะ. (2540). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
 กระบวนวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิทยา เชียงกุล. (2541). การศึกษาจะมีส่วนร่วมแก่วิกฤตสังคมไทยได้อย่างไร. 1(11) พฤศจิกายน.
 อ้างถึงใน จันทรชลี มาพุทธ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมิน
 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2545). อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2555).
*หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.*
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2533). *หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์.*
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เสริมศรี ไชยสร. (2539). *พื้นฐานการสอน. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.*
- อำนาจ จันทรแป้น. (2535). *การจัดประสบการณ์เรียนรู้และวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา.
 เอกสารประกอบการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ และประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียน
 การสอนระดับอุดมศึกษา ปี 2535. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- Best, E. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed). Boston,
 MA: Allyn and Bacon.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of psychological testing* (5th ed). New York:
 Haper Collins.
- Daily News. (2555) *พระบรมราโชวาท*[Online]. แหล่งที่มา: [www.manager.co.th/
 Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9520000146193](http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9520000146193). [25 มกราคม 2555].
- Oknation.net. (2555). *บทความเรื่องพระปิยะมหาราช-พ่อสอนลูกชาย*[Online]. แหล่งที่มา:
<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=514751>. [25 มกราคม 2555].
- Yamane, Taro. (1970). *Statistics : And introductory analysis*. (2nd ed). New York :
 Haper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

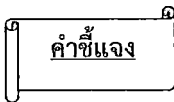
เรื่อง

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

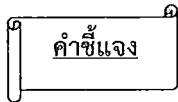
1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์และเสนอประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ให้เหมาะสมต่อไป
2. ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านโปรดตอบตามความเป็นจริง คำตอบของท่านผู้วิจัยจะถือว่าเป็นความลับอย่างยิ่ง และผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
- ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
- ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

- ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ

- ( ) 1. ต่ำกว่า 30 ปี ( ) 2. 30-39 ปี
( ) 3. 40-49 ปี ( ) 4. 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ( ) 1. ปริญญาตรี ( ) 2. ปริญญาโท
( ) 3. ปริญญาเอก

4. สถานภาพ

- ( ) 1. ข้าราชการ ( ) 2. พนักงานมหาวิทยาลัย (สายวิชาการ)

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ( ) 1. 1-5 ปี ( ) 2. 6-10 ปี
( ) 3. 11-15 ปี ( ) 4. 15 ปีขึ้นไป

6. ตำแหน่งทางวิชาการ

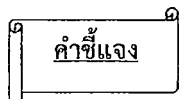
- ( ) 1. อาจารย์ ( ) 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์
( ) 3. รองศาสตราจารย์ ( ) 4. ศาสตราจารย์

7. ตำแหน่ง/หน้าที่สูงสุดที่รับผิดชอบ

- ( ) 1. หัวหน้าภาควิชา ( ) 2. ประธานสาขาวิชา/โปรแกรมวิชา
( ) 3. อาจารย์ผู้สอน

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความเป็นจริง ตามความหมายดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สภาพการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1) ด้านการเตรียมการสอน						
1.	มีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน					
2.	มีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทาง ปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน					
3.	มีการเตรียมตนเองโดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน					
4.	มีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ก่อนทำการสอน					
2) ด้านการดำเนินการสอน						
5.	มีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหา ของรายวิชาได้อย่างชัดเจน					
6.	มีการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน					
7.	จัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามแนวการสอน					
8.	จัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน					
9.	ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
10.	ใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้					
11.	ในการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิจารณ์					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
12.	มีการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน					
13.	เริ่มและเลิกสอนตรงเวลา					
14.	เข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ					
15.	ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน					
16.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม					
3) ด้านสื่อการเรียนการสอน						
17.	มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
18.	มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
19.	มีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม					
20.	มีหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน					
4) ด้านการวัดและประเมินผล						
21.	มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ					
22.	มีการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม					
23.	มีการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน					
24.	มีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน					
5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน						
25.	มีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน					
26.	มีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
27.	จัดทำ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) แล้วนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
28.	มีการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา					

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความเป็นจริง ตามความหมายดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

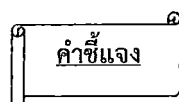
ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1) ด้านการเตรียมการสอน						
29.	การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน					
30.	การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน					
31.	การเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน					
32.	การดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน					
2) ด้านการดำเนินการสอน						
33.	การดำเนินการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน					
34.	การดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน					
35.	การดำเนินการจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามแนวการสอน					
36.	การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน					
37.	การดำเนินการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
38.	การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้					
39.	การดำเนินการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ในขณะที่ทำการสอน					

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
40.	การดำเนินการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ในขณะสอน					
41.	การดำเนินการสอนโดยเริ่มและเลิกสอนได้อย่างตรงเวลา					
42.	การดำเนินการเข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ					
43.	การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน					
44.	การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพิ่มเติม					
3) ด้านสื่อการเรียนการสอน						
45.	การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสม กับเนื้อหาวิชา					
46.	การดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
47.	การดำเนินการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียน ศึกษาเพิ่มเติม					
48.	การดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนใน รายวิชาที่สอน					
4) ด้านการวัดและประเมินผล						
49.	การดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน					
50.	การดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม					
51.	การดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ จัดการเรียนการสอน					
52.	การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ ผู้เรียน					
5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน						
53.	การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน					
54.	การดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมา พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
55.	การดำเนินการจัดทำ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของ รายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการ เรียนการสอน					

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
56.	การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา					

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความเป็นจริง ตามความหมายดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับอาจารย์					
2.	การพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน					
3.	การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4.	การพัฒนาด้านสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน					
5.	การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล					
6.	การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร					
7.	การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน					
8.	การพัฒนาด้านทรัพยากรประกอบการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษา เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ และเสนอประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา ให้เหมาะสมต่อไป

2. ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านโปรดตอบตามความเป็นจริง คำตอบของท่านผู้วิจัยจะถือว่าเป็นความลับอย่างยิ่ง และผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. ระบบการเรียน

( ) 1. ภาคปกติ ( ) 2. ภาคพิเศษ

3. ชั้นปีที่ลงทะเบียนเรียน

( ) 1. ปีที่ 1 ( ) 2. ปีที่ 2
( ) 3. ปีที่ 3 ( ) 4. ปีที่ 4

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความเป็นจริง ตามความหมายดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1) ด้านการเตรียมการสอน						
1.	อาจารย์ผู้สอนมีการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน					
2.	อาจารย์ผู้สอนมีการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน					
3.	อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมตนเองโดยศึกษาหาความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4.	อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน					
2) ด้านการดำเนินการสอน						
5.	อาจารย์ผู้สอนมีการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน					
6.	อาจารย์ผู้สอนมีการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน					
7.	อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามแนวการสอน					
8.	อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน					
9.	อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
10.	อาจารย์ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้					
11.	ในการสอนอาจารย์ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิจารณ์					
12.	อาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน					
13.	อาจารย์ผู้สอนเริ่มและเลิกสอนตรงเวลา					
14.	อาจารย์ผู้สอนเข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ					
15.	อาจารย์ผู้สอนยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน					
16.	อาจารย์ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม					
3) ด้านสื่อการเรียนการสอน						
17.	อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
18.	อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
19.	อาจารย์ผู้สอนมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม					
20.	อาจารย์ผู้สอนมีหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน					

4) ด้านการวัดและประเมินผล						
ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
21.	อาจารย์ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอยู่เสมอ					
22.	อาจารย์ผู้สอนกำหนดคะแนนของชิ้นงานได้อย่างเหมาะสม					
23.	อาจารย์ผู้สอนมีการกำหนดชิ้นงานได้อย่างสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน					
24.	อาจารย์ผู้สอนมีความสม่ำเสมอในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน					
5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน						
25.	อาจารย์ผู้สอนมีการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน					
26.	อาจารย์ผู้สอนมีการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
27.	อาจารย์ผู้สอนจัดทำ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
28.	อาจารย์ผู้สอนมีการปรับปรุงการเรียนการสอน					

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความเป็นจริง ตามความหมายดังนี้

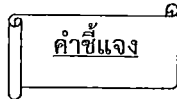
คะแนน	5	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1) ด้านการเตรียมการสอน						
29.	การดำเนินการจัดทำประมวลรายวิชา/ มคอ. 3 (รายละเอียดของรายวิชา) ก่อนทำการสอน					
30.	การดำเนินการวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งความสามารถทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียน					
31.	การเตรียมตนเองของผู้สอนให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในรายวิชาที่สอน					
32.	การดำเนินการเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่มีการใช้สื่อที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนก่อนทำการสอน					
2) ด้านการดำเนินการสอน						
33.	การดำเนินการแจ้งแนวการสอนที่สามารถอธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาได้อย่างชัดเจน					
34.	การดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน					
35.	การดำเนินการจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามแนวการสอน					
36.	การดำเนินการจัดการเรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน					
37.	การดำเนินการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
38.	การดำเนินการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้					
39.	การดำเนินการกระตุ้นผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ในขณะที่ทำการสอน					
40.	การดำเนินการสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
41.	การดำเนินการสอนโดยเริ่มและเลิกสอนได้อย่างตรงเวลา					
42.	การดำเนินการเข้าสอนครบตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ					
43.	การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน					
44.	การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม					
3) ด้านสื่อการเรียนการสอน						
45.	การดำเนินการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
46.	การดำเนินการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
47.	การดำเนินการแนะนำแหล่งความรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติม					
48.	การดำเนินการจัดหาหนังสือ/เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน					
4) ด้านการวัดและประเมินผล						
49.	การดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน					
50.	การดำเนินการกำหนดคะแนนของชิ้นงานตามความเหมาะสม					
51.	การดำเนินการกำหนดชิ้นงานให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน					
52.	การดำเนินการในการตรวจงาน และการแจ้งผลคะแนนแก่ผู้เรียน					
5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน						
53.	การดำเนินการจัดให้ประเมินผลการสอนโดยผู้เรียน					
54.	การดำเนินการนำผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
55.	การดำเนินการจัดทำ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
56.	การดำเนินการจัดทำแผนปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชา					

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความเป็นจริง ตามความหมายดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการของอาจารย์					
2.	การพัฒนาด้านวิธีการสอน เทคนิคการสอน					
3.	การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4.	การพัฒนาด้านสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน					
5.	การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล					
6.	การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร					
7.	การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน					
8.	การพัฒนาด้านทรัพยากรประกอบการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก					

ภาคผนวก ข
แนวการสนทนากลุ่ม

ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนา
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ประเด็นด้านการบริหารหลักสูตร: การบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้าน
ปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ประเด็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน: กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการจัดการ
เรียนการสอนด้านปรัชญาและศาสนาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย

1) การเตรียมการสอน

2) การดำเนินการสอน

3) สื่อการเรียนการสอน

4) การวัดและประเมินผล

5) ประเด็นอื่นๆ